

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Cînd
e
de
ajuns
o
ochia-
dă

O viață printre formule
și formula unei vieți

De la creier, pentru
creier

Pieptănătura „Lotus“, prezentată de Casa de mode din Moscova

Foto : B. Trepetov

Primii pași după operație
(Citiți în pag. 8-a „Chirurgii redau zîmbetul“)

Foto : L. Porter

DIN SUMAR:

- Proteina semnalează: cancer
- Arătătoarele s-au oprit la ora 20
- Visînd la regele Lear ● Cea mai franțuzoaică...
- Partenerul lui Napoleon și alții ● „Autograf“ printre aștri ● Planctonul nostru cel de toate zilele ● Enigma ainelor
- „Aici moartea nu intră!“ ● Jonglerii cu cifre ● Amorul unul fotbalist ● Să nu obosim a fi frumoase !

ANUL XXIV

12 aprilie
1968

15
(1204)

12 pagini,
1 leu

PROZĂ

Iluzii pulberate

Bătrina se așază pe un scaun și observă speriată:

— Iar s-a apucat de afaceri! Nerka nu i-a ajuns.

Nerka era o cățea, ieșită din împerecherea cu un bulldog francez, pe care Fiodor o cumpărase în piața Minsk din Moscova, pentru patruzeci de ruble. Fiodor se gândise să împerecheze cățea cu dulăul costeliv, cu bot mare, ce strănuta mereu, al secretarului comitetului executiv județean. Din această încrucișare spera să obțină niște descendenți de toată frumusețea pe care să-i vândă cu profit amatorilor moscoviți. După trei zile de certuri cu soțul ei, Katerina Alexandrovna se dăduse bătuță și educarea Nerka începu. Fiecare masă se compunea din trei feluri, în trei castroane diferite. Într-unul erau niște bucăți pătrate de carne prăjită; în al doilea casă de hrișcă, iar în al treilea un fel de uruială scirboasă, despre care Fiodor spunea că ar conține foarte mult fosfor. Mulțumită hranei bogate și grijii deosebite arătate de stăpîni, Nerka înflori și căpătă proporțiile impunătoare, socotite absolut necesare pentru înmulțirea cu succes a speciei ei. Fiodor își supraveghea cu strășnicie cățea ferind-o de cîinii iubăreși ai orașului. Îi părea numai rău că nu reușea să stea de vorbă cu secretarul comitetului executiv județean, despre care se spunea că ar fi un mare cunoscător de cîini.

În sfîrșit, veni și ziua cînd, împodobită cu o zgardă elegantă, cu pene, ce amintea de colierele reginei Cleopatra, Nerka, logodnica parfumată, fu condusă de Katerina Alexandrovna, care-și luase și cele trei ruble necesare în buzunar, la logodnicul-laureat.

Fiodor se postă în fața ferestrei, urmărind cu nerăbdare escapada tinerei logodnice. La capătul străzii se ivi silueta masivă a Katerinei Alexandrovna. La vreo trei stînjeni de casă făcu un popas și intră în vorbă cu o vecină. Nerka, pe care stăpîna o legase cu un șnur destul de lung, începu să se învîrte în jurul ei, descriind cercuri și parabole și mirosind, din cînd în cînd, rădăcina stilpilor apropiată.

După cîteva minute, însă, orgoliul de stăpîn, ce umplea inima lui Fiodor, se preschimbă mai întîi în cea mai sinceră indignare, pentru a se preface apoi într-o furibundă mînie. De după colț apăruse Marsik, un dulău chior, cunoscut de toată strada cu un desfrînat incorrigibil. Fluturîndu-și coada, pînă atunci încovrigată pe spinare, se apropie de Nerka cu intenții necinstite.

De indignare, Fiodor se cocoșă pe un scaun. Katerina Alexandrovna, ocupată cu vecina, nu băga de seamă ce se petrecea în spatele ei. Dar soțul vecinei, îngrozit, dădu buzna în magazie, ieși de acolo cu o bită și alergă spre locul întîmplării. Tabloul ce i se înfățișa înaintea ochilor era dramatic. Katerina Alexandrovna se învîrtea în jurul cînelui, strigînd: „Marș! Marș! Marș!” și plesnindu-l pe Marsik cu umbrela peste spinare. Dulăul nu lua, însă, în seamă loviturile. Gîndurile îi erau de parte... Fiodor încercă și el să-și salveze avuția, dar prea tîrziu. Stîlcit în bătaie, Marsik fugi sărînd în trei picioare.

Acasă izbucni un scandal teribil, pigmentat cu amănunte ce nu pot fi relateate. Katerina Alexandrovna bocii. Iar Fiodor, după ce își vărsă focul, tăcu, privînd-o pe Nerka cu priviri înghețate. Îi mai rămăsese o singură și firavă speranță: aceea ca urmașii Nerka să fie demni nu de tatăl, ci de mama lor...

Ilf și Petrov

EDITORIALE

După 20 de ani...

Activitatea editurii „Hudojestvennaia literatura” a fost supusă unei ample dezbateri, cu o largă participare a scriitorilor și criticilor literari. Consfătuirea n-a fost, însă, numai un prilej de discutare a perspectivelor de viitor, ci și de bilanț a unei activități de peste două decenii.

În acest răstimp, editura a publicat circa 7 mii de titluri, într-un tiraj de 728 milioane de exemplare, în afară de 372 de numere din colecția „Romanului-gazetă”, într-un tiraj de 264 milioane de exemplare. Acum doi ani, aceeași casă editorială a început să pu-

A. Avdișev:

Din ciclul „Karelia mea” (Linogravură)

blice colecția „Biblioteca de literatură universală”, din care pînă acum au apărut 10 volume.

Personalul redacțional al editurii a acumulat o bogată experiență în ce privește textologia, grafica de carte și condițiile tipografice de apariție a cărților, studiul științific al moștenirii literare etc.

Dar discuțiile participanților la consfătuire s-au orientat, mai ales, spre sarcinile de viitor ale editurii.

Vorbitorii s-au ocupat stăruitor de necesitatea studierii obiective a dezbaterilor literare din cel de-al treilea deceniu al secolului nostru, discuții cu ecouri multiple pînă în zilele noastre. În această ordine de idei, s-a subliniat necesitatea de a se edita lucrările unor cercetători ca A.N. Veselovski, F. Buslaev, N. Tihonravov, A. Potebin și alții.

O bună parte din vorbitori a analizat activitatea de traducere a editurii. Au fost indicate golurile existente în activitatea de traducere în limba rusă a celor mai valoroase opere din literatura universală. S-a menționat, în această direcție, necesitatea acordării unui mai larg spațiu editorial literaturii japoneze, literaturii latino-americane etc.

VITRINA

Plăcerea „de-a zice”

Imprejurările sînt cum nu se poate mai comune: o femeie bătuță de bărbat refuză totuși să divorțeze de el; un actor improvizat, care joacă rolul unui negustor jefuit, e prădat de adevăratele; și unul ciștigă la loterie și agonisește, o dată cu banii, necazuri de om bogat; altul, obligat la o operație de mică chirurgie, își schimbă toată rufăria, dar uită de ciorapi; copiii sînt plictisiți cu ședințe... Și cite și mai cite! Întîmplări de toate zilele pe care programul existenței noastre ni le furnizează, cu siguranță, tuturor și de care nu ne-a dat niciodată prin minte că se poate ride. Ironia lui Zoșcenko, așa cum ne apare ea din volumul „Galoșul”*) operează, însă, cu un efect de distanțare suficient de eficace pentru ca întimplarea banală să-și divulge semnificația. Ai zice că scriitorul ne oferă pentru durată unui fum de țigară niște ochelari colorați, în rama cărora întimplarea se individualizează și capătă relief.

Uneori schițele lui Zoșcenko se întemeiază pe cite o întimplare mai insolită. Ca să recupereze un galoș, păgubașul trebuie să aducă o adevărată lă-a pierdut (Galoșul); ca să se clarifice un furt de lemne, „se minează” o lodbă, prin introducerea unui cartuș care, firește, explodează în soba hoțului (Lemnele); un electrician stinge lumina în teatru pentru că directorul îi refuză două locuri (Electricianul); un paznic e încluiat între două uși cu dublul scop de a fi ținut treaz și a fi împiedicat să fure (O întimplare în miez de noapte); un cetățean se duce la baie, dar nu-

*) M. Zoșcenko: „Galoșul”, Editura Tineretului, București, 1968.

cartea

că de stat, ci sentimentul original de a se simți respectat (Luminile orașului).

Bănuim că adevăratul farmec al lui Zoșcenko trebuie să stea în limbaj. Și ne închipuim că în rusește trebuie să sune plăcut acest monolog continuu, parcelat în schițe; plăcerea de a povesti, „de-a zice”, e evidentă.

Alexandru Sever

ISTORIE LITERARĂ

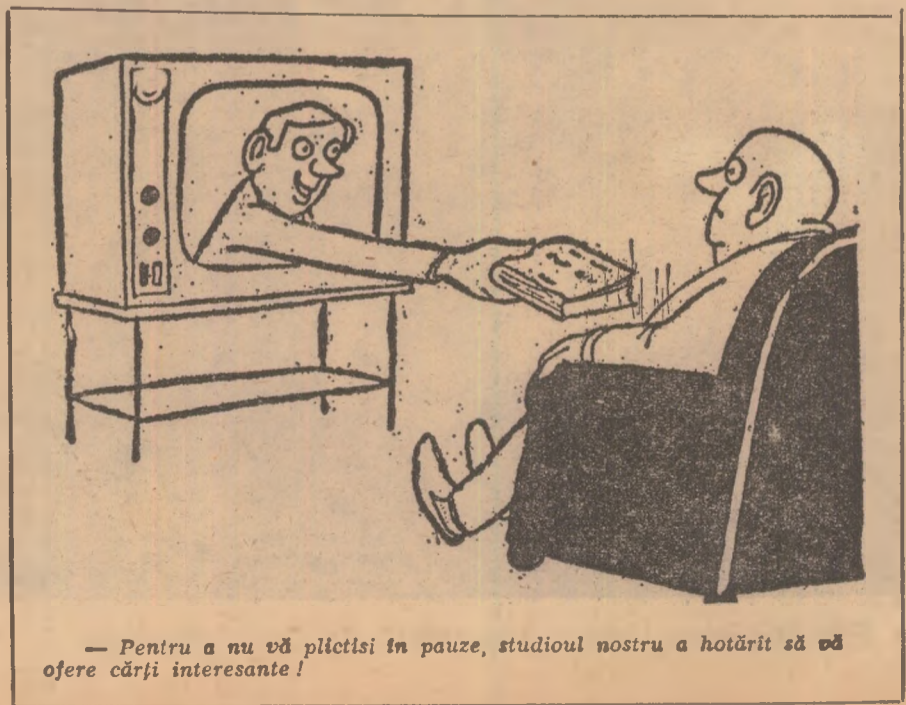
Literatura italiană din secolul al XVIII-lea

Lucrarea lui B.G. Reizov, cu titlul de mai sus, este prima contribuție a istoricilor sovietici la familiarizarea cititorilor din U.R.S.S. cu literatura italiană veche.

Cartea se divide în două mari compartimente. Primul se ocupă de condițiile social-politice și istorico-filozofice din Italia secolului XVIII. Într-întrul autorul include literatura acestui secol în curentul european al iluminismului, diversele capitole ale primei părți încearcă să contureze izvoarele și particularitățile iluminismului italian. De aceea, autorul se ocupă într-un capitol special de opera filozofică a lui Giambattista Vico, cu aplicațiile ei în estetică, lingvistică și drept. După ce schițează principalele curente de idei ale secolului, Reizov abordează problema vieții culturale a epocii, în diferitele ei aspecte, insistînd asupra operei lui Pietro Metastasio și, mai ales, asupra influenței pe care acesta a avut-o asupra dramei muzicale. Tot aici el semnalează locul pe care îl mai juca în viața teatrului a Italiei secolului XVIII spectacolul Comediei dell'Arte.

Cum am mai spus, B.G. Reizov tratează literatura italiană a secolului XVIII în contextul general al literaturii europene, dominată de curentul iluminist. Această a doua parte a studiului cuprinde capitole consacrate creației lui Carlo Goldoni, Carlo Gozzi, Giuseppe Parini, Vittorio Alfieri.

Unul din capitolele cele mai interesante ale studiului este acela care privește opera lui Carlo Goldoni. Bun cunoscător al operei dramaturgului italian, autorul analizează amănunțit etapele evoluției ei, caracterul ei inovator, particularitățile ei artistice și influența pe care a exercitat-o asupra creației literare a vremii.

— Pentru a nu vă plictisi în pauze, studioul nostru a hotărît să vă ofere cărți interesante!

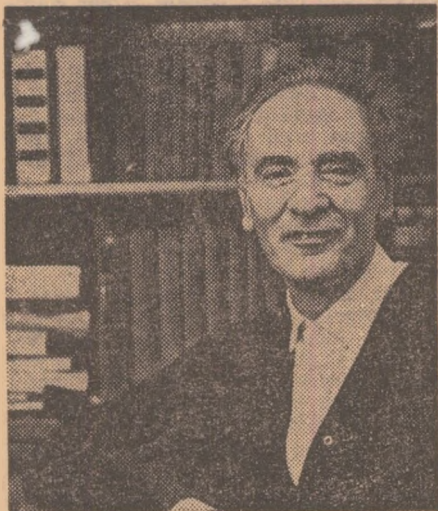
LEV LANDAU

O viață printre formule și formula unei vieți

O viață care s-a stins zilele acestea. Lev Landau a fost ceea ce se numește un copil minune. La 13 ani a absolvit cu brio școala de zece ani, iar la 14 ani urma două facultăți: fizico-matematici și chimie. Întrebat recent de un reporter de ce s-a înscris și la chimie, el a răspuns că din pasiune. Era pasionat în egală măsură de fizică, chimie și matematică.

Prima lucrare științifică a fizicianului de mai târziu a văzut lumina tiparului când autorul ei avea doar 19 ani și, fără să-și fi terminat studiile, devenise aspirant la Institutul de fizică tehnică, primit cu căldură în colectivul lui A.F. Ioffe. Trei ani mai târziu, Landau a fost trimis pentru specializare peste hotare unde a intrat în vîltoarea celor mai noi idei din cîmpul fizicii și a cunoscut fizicienii, pe atunci la fel de tineri, iar astăzi la fel de celebri: Heisenberg, Wigner, Bloch, Pauli.

Cînd, în 1932, s-a înipolat în U.R.S.S., tînărul savant a preluat conducerea secției teoretice a Institutului de fizică-tehnică din Harkov. După doi ani a obținut, fără să susțină vreo disertație, titlul de doctor în științe. La 27 de ani era profesor și autorul lucrării „Diagnetismul metalelor”. Cu această lu-

Ultima fotografie

crare, Landau a inaugurat un nou curent în știință și după puțin timp fizicienii din întreaga lume au început să numească obiectul cercetărilor lui „diagnetismul Landau”. Mai târziu, fizicianul și-a îndreptat atenția spre feromagnetism și a publicat două lucrări fundamentale în acest domeniu. De atunci, în jurul tînărului savant s-a format un cerc de adepți ai ideilor lui, viitoarea „școală Landau”.

În aceeași perioadă el predă cursuri la două facultăți. Era un profesor foarte sever. Savantul însuși a recunoscut acest lucru într-un interviu. La un examen de sfîrșit de an, Landau a dat notă de trecere unui singur student din tot cursul. Altă dată, cînd i s-a dat spre recenzare disertația unui candidat în științe a apreciat-o ca fiind de nivelul unei lucrări de diplomă. Rugat insistent să-i dea o apreciere mai bună, argumentîndu-i-se că lucrarea este cel puțin la fel de bună cu disertația lui „X”, „Y”, „Z”, savantul a optat pentru un compromis. În loc de referat a scris: „Această disertație pentru titlul de can-

didat în științe nu este, după părerea mea, mai proastă decît disertațiile pentru titlul de doctor ale lui „X”, „Y”, „Z”. Socoata însă lucrările acestora din urmă drept foarte slabe.

În 1938, Lev Landau s-a stabilit la Moscova unde a lucrat pînă la sfîrșitul vieții la Institutul de probleme fizice. Începînd de atunci lucrările lui științifice au curs ca o avalanșă. Nu există domeniu al fizicii care să nu-l fi interesat. A studiat cu aceeași pasiune temperaturile joase și turbulența, acustica și teoria plasmelor, procesul arderii și energia stelelor, teoria cuantică a cîmpului și alte probleme și în toate a adus contribuții care fac epocă și pentru care a fost cîștit cu Premiul Nobel.

NOUȚĂȚI

Mai mulți C.P.

Este unul din dezideratele pe care constructorii sovietici de automobile țin să-l împlinescă în 1968. De aceea, dacă „Moskvici-412” nu se deosebește aproape de loc ca înfățișare exterioară de fratele său mai mare, în schimb adăpostește sub capotă un motor de 75 C.P., deci cu 25 C.P. mai puternic decît anul trecut.

Creatorii „Zaporojeț”-ului s-au ambiționat să-i schimbe caroseria, pentru ca să pară cit mai „serios” și probabil de aceea nu au apucat să-i adauge decît 3 C.P. Ei nu sînt însă mulțumiți cu cei 30 C.P. de acum și au hotărît ca la anul să-l înzestreze cu un motor mai puternic.

De cele mai multe „atenții” s-a bucurat noul automobil „Volga” tip „GAS-24” care a și început să părăsească liniile de montare ale Uzinei din Gorki. Silueta lui modernă, corespunde cerințelor estetice internaționale. Motorul de 100 C.P. îi permite să alerge și cu 150 km/oră. Proporțional a crescut și capacitatea de accelerare: GAS poate atinge viteza de 100 km/oră în numai 22 de secunde. Remarcabil este consumul mic de benzină, în comparație cu puterea automobilului: 10—15 litri la suta de kilometri.

La proiectarea automobilului de lux „ZIL 114” cu 7 locuri au prezidat deopotrivă eleganța, viteza și confortul. Motorul, cu 8 cilindri, ține în friu 300 C.P. și dezvoltă o viteză maximă de 190 km/oră. Printre rafinamentele lui tehnice se numără, de pildă, telecomanda aparatului de radio de la butoane montate în brațele banchetei din spate.

CE SE DISCUTĂ

Cînd e de ajuns o ochiadă

Un film de amator a revelat recent cum, surizătoare, Neli Mihailova atrăgea spre dînsa o bucată de piine, mișca pe masă o carafă de 460 de grame, oprea și punea iar în mișcare pendula unui orologiu, cîmpind numai din ochi.

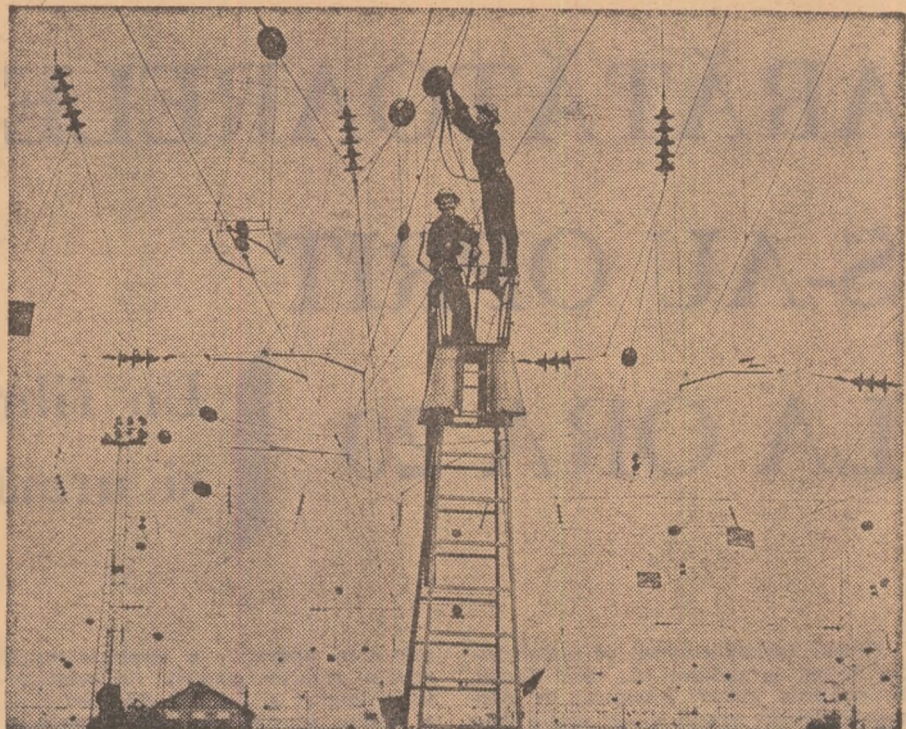
„Stau la masă lîngă Neli Mihailova — scrie ziaristul Lev Holodnii. Dînsa își ațintește privirea spre cîpăcelul stiloului pe care i l-am așezat în față. Aproape de cîpăcel se află un pahar cu picior. Neli privește paharul și cîpăcelul.

Notez cum Mihailova se concentrează, cum tensiunea interioară îi sapă în obraz riduri adînci. Notez totul, fără a-mi deslîpi ochii de pe cîpăcel și pînă cînd stiloul îmi scapă aproape din mîini de uimire; cîpăcelul se deplasează pe fața de masă. Mai întîi se clatină ușor, apoi ceva mai insistent și, în sfîrșit, alunecă spre marginea mesei, urmat de pahar, de parcă amîndouă obiectele ar fi legate.

Nu-mi vine să-mi cred ochilor. Ce se întîmplă? Ce forță a mișcat paharul și cîpăcelul metalic?

Să nu fie la mijloc decît un număr de prestigiu? Nu cumva Mihailova mișcă fața de masă? Dar, în afară de cîpăcele, pe fața de masă mai sînt cîteva pahare ce nu s-au mișcat. Să fie la mijloc respirația Mihailovei? Ori — poate — cîpăcelul s-a mișcat atras de un magnet ascuns undeva în îmbrăcămîntea Mihailovei? De ce s-a deplasat atunci paharul, care nu putea fi atras de magnet?

Gazda își sorbe ceaiul. E iar calmă și vizibil satisfăcută. Pipăi cîpăcelul sperînd să găsească vreo urmă oarecare.

Albiile electricității
(Din expoziția de fotografii A.P.N. — 67)

Intorc paharul cu gura în jos și vîr cîpăcelul dedesubt. Mihailova se însuflește. Se pare că o interesează cîpăcelul aflat în pahar. Și, fără s-o roag, își fixează privirea asupra cîpăcelului — care începe să se miște de la un perete de sticlă la celălalt.

De data asta, Mihailova nu lasă să se întrevadă vreo tensiune deosebită; respirația îi este cît se poate de liniștită. Este evident că nici suflul ei, nici fața de masă nu joacă nici un rol în experiența la care sînt martor.

Mai degrabă pare că-i vorba de un fenomen încă neexplicat, de o însușire omenească remarcată mai de mult, dar nestudiată.

Care-i părerea specialiștilor?

Acad. A. Mikelin, Erou al Muncii Socialiste, declară:

— S-ar putea să fie vorba de revelarea unor noi forțe omenești, dat fiind că în cazul de față nu poate fi vorba de nici o mistificare. Știința nu cunoaște încă capătul resurselor de care e capabil omul. Sînt fenomene care trebuie studiate serios, pe baze științifice.

Doctorul Z. Reidak, secretar al Centrului de coordonare parapsihologic din Praga, afirmă:

— Inginerul ceh R. Pavlita posedă capacități analoge celor pe care savanții sovietici le-au decelat la Mihailova. Au fost puse la punct cîteva aparate care cumulează energia lui și, prin intermediul lor, se pot de asemenea mișca obiecte.

V. Terleški, doctor în științe fizice și matematice, profesor la Universitatea din Moscova, este de părere că:

— Aceste experiențe sînt cît se poate de naturale. Să fie la mijloc alte forțe decît cele electromagnetice și gravitaționale care deplasează obiectele în cazul lui Pavlita și al Mihailovei?

Ca fizician, eu cred că așa stau lucrurile. Pentru mine enigma e în altă parte: de ce anume sînt aceste forțe legate la om, de creierul său?

(După Moskovskaia Pravda)

LA ORDINEA ZILEI

Proteina semnalează: cancer

În iunie 1967, Centrul internațional pentru studierea cancerului a propus unui grup de cercetători sovietici — autorii unei noi metode de diagnosticare a cancerului ficatului — să organizeze un experiment internațional de verificare a descoperirii lor. Proiectul centrului a fost aprobat de Organizația mondială a sănătății care a luat asupra sa finanțarea acestor cercetări. Astfel au început la 1 iulie anul trecut lucrările de adunare a materialului clinic în șase țări din Africa și Asia. Desfășurarea experimentului, la care participă numeroși

savanți de renume mondial, este azi urmărită de specialiști din lumea întreagă.

Grupul de cercetători sovietici îndrumat de biochimistul prof. G.I. Abelev și-a început cercetările cu mulți ani în urmă. În ultima vreme, obiectivul lor principal a fost cancerul ficatului. Studiind minuțios acest domeniu, ei au constatat că celulele canceroase ale ficatului animalelor fabrică și varsă în sînge o proteină specifică. Proteina, proprie stadiului embrionar de dezvoltare a animalului, nu a fost niciodată descoperită la animalele mature. Această constatare i-a sugerat profesorului Abelev ideea că la animalele cu cancer al ficatului se creează condiții pentru refacerea proteinei embrionare în țesuturile bolnave.

După cîteva luni a venit și confirmarea ipotezei. Celulele ficatului embrionar produc într-adevăr și varsă în sînge o proteină specială — alfa-globulina a cărei formare se întrerupe după naștere. Dar celulele încep să fabrice proteina și s-o verse în sînge și atunci cînd în ficat apare o tumoră malignă.

Intr-adevăr prof. I.S. Tatarinov din Astrahan a descoperit proteina embrionară la un bolnav de cancer primitiv al ficatului. Recent un grup de cercetători francezi a comunicat oficial că metoda sovietică a fost confirmată în experiențele lor. Se pare, așadar, că acum există posibilitatea de a se constata existența cancerului hepatic la om după apariția în sîngele lui a alfa-globulinei embrionare. Această nouă metodă de diagnosticare a cancerului este rapidă, simplă și nedureroasă.

Dar activitatea de cercetare nu se încheie aici. O sumedenie de alte probleme legate de constatările de pînă acum așteaptă și ele răspuns. Intotdeauna apare în sîngele bolnavului de cancer al ficatului proteina embrionară? Dacă da, în ce stadiu poate fi ea determinată? În perioada inițială, cînd bolnavul ar mai putea fi ajutat sau atunci cînd nu mai există nici o scăpare? Se înfilnește această proteină și în alte forme de cancer?

În clipa de față toate eforturile sînt concentrate spre soluționarea celei mai importante probleme: apare alfa-globulina embrionară în perioada de început a bolii, cînd o intervenție chirurgicală reușită poate aduce vindecarea totală? Pentru a putea răspunde în cît mai scurt timp, trebuiau efectuate cercetări în țări unde frecvența îmbolnăvirilor de cancer al ficatului este de zeci și sute de ori mai mare decît în Europa. Așa cum am văzut la început, tocmai asemenea cercetări se fac azi în șase orașe: Nairobi în Kenya, Kampala în Uganda, Kinshasa în Congo, Ibadan în Nigeria, Dakar în Senegal și Singapore.

Iată pe scurt cum decurge experimentul. În țările enumerate se separă serul din sîngele bolnavilor și se trimite pentru analiză la Moscova, Astrahan și Paris unde se determină în laboratoare speciale prezența în ser a globulinei embrionare. Cu alte cuvinte se pune diagnosticul. Paralel cu aceasta, în cele șase orașe se stabilește diagnosticul prin metoda biopsiei. Zilele trecute a sosit la Moscova o scrisoare din Senegal prin care se anunța că metoda sovietică a fost confirmată și la Dakar.

Experimentul internațional început la 1 iulie 1967 va dura un an. La încheierea lui se vor aduna la Geneva toți cei care l-au dus la îndeplinire pentru a-și confrunta rezultatele.

actualitatea

ACASĂ LA GRIGORI KOZINTEV

Retrospectiv, călătoriile se relevă în primul plan al memoriei prin întâlnirile cu oamenii. Pentru gazetar, întâi de toate cu gândurile de creație și muncă ale oamenilor cunoscuți în acea prezentare de noi realități care și-o ocazionaază întotdeauna călătoria. Mărturiile de acest fel permit să se descifreze mai îndeaproape contururile oricărei personalități. Dintr-un traseu Moscova-Leningrad-Erevan, s-au adunat multele file ale unor asemenea întâlniri.

Visînd la regele Lear

Îl aștept în locuința sa din apropierea studiourilor „Lenfilm” pe Grigori Kozintev, autorul celebrei trilogii cinematografice despre Maxim, al mult discutatului „Hamlet”, interpretat de Innokenti Smoktunovski, al unui remarcabil „Don Quijote”. Pe biroul regizorului o foarte reușită imagine fotografică: Ilya Ehrenburg. Alături, proaspătă, ediția newyorkeză a volumului gazdei: Shakespeare — timp și conștiință. Un întreg perete este ocupat de bibliografia marelui Will. Descopăr și un autor român cu preocupări shakespeariene — Mihnea Gheorghiu. Kozintev intră cu obișnuitul-i pas alert dornic de noutăți despre oamenii de film și teatru din țara noastră. Se interesează mult despre ultimele creații ale lui Liviu Ciulei.

Kozintev e mulțumit. Așa cum nu l-am văzut de ani de zile. Îmi explică motivele și-mi dă astfel răspunsurile în plic pentru interviul solicitat.

Se află la capătul împlinirii a trei misiuni principale care i-au „furat” ultimii ani. A încheiat cel mai pasionant experiment pedagogic din viața sa. Vreme de doi ani a lucrat cu nouă tineri. Cei nouă sînt oameni de profesii foarte diferite (medici, ingineri, ziariști) atrași de arta filmului. A fost un experiment cituși de puțin academic — precizează Grigori Mihailovici. Interesant pentru că, lucrînd cu studenți care nu posedau nici una din tainele sau prejudecățile cinematografilor, se putea tenta cu ei orice formă de expresie. Interesant și pentru posibilitatea de a reflecta și corija propriile metode de predare. Acum cei nouă tineri regizori și-au început activitatea de sine stătătoare și Kozintev are certitudinea că ei vor îmbogăți cea de a șaptea artă cu creații vădînd personalitate și originalitate.

În al doilea rînd, a încheiat cartea pe care o consideră că exprimă criteriile hotărîtoare ale concepției sale artistice: *Adîncurile ecranului* (traducere aproximativă) a fost predată Editurii de artă. „Este o carte despre viața mea în cinematografie — precizează Kozintev. Ea va fi deopotrivă biografică și teoretică. Caut să justific prin propria mea experiență artistică acele câteva postulate teoretice la care țin în mod deosebit”.

În sfîrșit, a încheiat scenariul regizoral pentru *Regele Lear*, filmul la care visează de 20 de ani. Pentru versiunea filmică a folosit traducerea semnată de Boris Pasternak, iar o serie de versuri le-a tradus însuși Kozintev. Muzica va aparține lui Dmitri Șostakovici.

„Ceea ce voi urmări în filmul despre Regele Lear (care nu va fi în nici un caz o ecranizare, care nu va avea nimic comun cu teatrul, care nu va fi o transpunere a spectacolului de pe scenă — sînt afirmațiile programatice ale lui Kozintev), va fi să descopăr contemporaneitatea filozofiei shakespeariene, contemporaneitatea situațiilor, conflictelor, personajelor, contemporaneitatea acestei cronici a omului. Mai presus

de orice însă mă interesează devenirea personajelor și cred, am mai spus-o, că Shakespeare a scris pentru cinematografie, întrucît în film eroii săi își pot dezvălui întreaga evoluție”.

Cristian Popișteanu

STELELE SCENEI ȘI ALE ECRANULUI

Ceamai franțuzoaică...

Michèle Morgan este supranumită cea mai franțuzoaică dintre vedetele de cinema franceze. Dacă ținem seama de nivelul înalt atins de cultura scenică și cinematografică în Franța, această reputație ne apare foarte prețioasă.

Ce se ascunde, de fapt, după cuvintele „cea mai franțuzoaică dintre vedetele de cinema”, ce sens au ele? Michèle Morgan a știut nu numai să înfruncheze anumite trăsături esențiale ale caracterului național. Mai important e, cred, faptul că actrița a dat chip străvechii legende despre acest caracter. Fiecare popor creează asemenea legende. Cît adevăr cuprind ele — istoria o hotărăște. Dar legendele există și forța lor poate înfrunta cele mai reale fapte.

„Cea mai franțuzoaică” înseamnă însă și maniera actoricească franceză, tradiția multiseclară, creată în ultimă instanță nu de arta cîtorva mari profesioniști, ci de concepția generală despre ceea ce e frumos, nobil și adevărat în om.

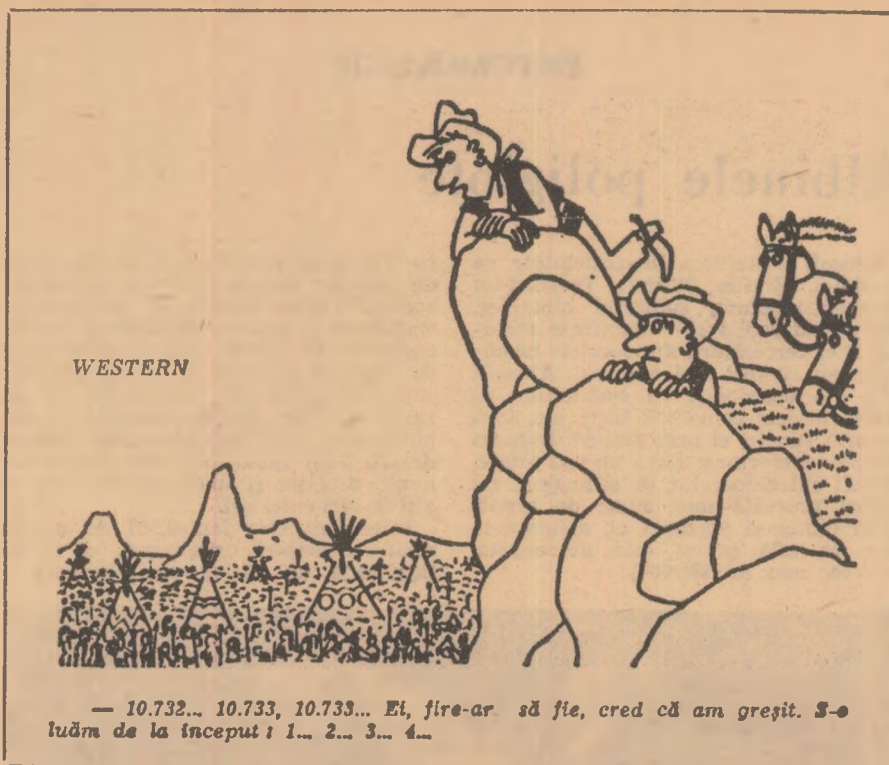

Michèle Morgan are în spate o strălucită carieră artistică. Cînd a debutat în film, în jurul anului 1935, era foarte tînără. La început a făcut figurație și a jucat roluri episodice. Dar foarte curînd i s-au încredințat roluri mari. Michèle Morgan a avut de două ori noroc: a lucrat cu cei mai buni regizori ai timpului — Marcel Carné, Jacques Feyder, Jean Grémillon — și cu parteneri ca Michel Simon, Jean Gabin, Pierre Brasseur, Pierre Blanchard.

În „Suflete în ceață”, realizat în 1938 de Marcel Carné, Michèle Morgan creează personajul Nelly, o fată „la marginea prăpastiei”. În viața ei totul este ambiguu: relațiile cu o bandă de tipi ultraeleganți, legătura cu un bărbat suspect, dragostea bătrînului tutore pentru ea. Dar ceea ce face Michèle Morgan trebuie să învingă și ambiguitatea situației și forța neînțeleasă a împrejurărilor. În comportarea ei se simte libertatea și calmul omului care își alege singur destinul, care trăiește după voința și judecata lui; se simte tristete, dar nu spaimă, uneori suferință, dar nu derută.

Nelly se întâlnește prima dată cu Jean (Jean Gabin) într-o casă suspectă unde se adună niște oameni cu trecut dubios și fără viitor. Nu e un loc prea potrivit pentru o fată. Dar Nelly nu se sperie decît o clipă, după care își recapătă calmul și stăpînirea. Așa apare eroina în film.

Lupta de o clipă cu ea însăși urmată de redobîndirea deplină a stăpînirii de sine va străbate multe roluri ale actriței. În aceasta stă întreaga-i natură. Orice s-ar întîmpla în jur, rămîne ea însăși, nu se pleacă, nu se predă.

WESTERN

— 10.732... 10.733, 10.733... Ei, fire-ar să fie, cred că am greșit. S-o luăm de la început: 1... 2... 3... 4...

Dar un astfel de echilibru nu e firesc sau ușor dobîndit. Personajele actriței sînt de regulă oameni sensibili și vulnerabili. Forța lor stă în mindrie și în sentimentul demnității. Așa se străduiește Michèle Morgan să învingă soarta, să se arate mai tare decît împrejurările, să dovedească, măcar prin propriu-i exemplu, că această lume este rațională, logică, clară.

Eroinele Michèlei Morgan se găsesc mereu într-o situație grea, dacă nu chiar fără ieșire. În „Legea Nordului” i se opune natura Arcticii, în „Simfonia pastorală” este o fată oarbă care, provocînd fără să vrea rivalitatea între tată și fiu, se sinucide.

Michèle Morgan este o mare actriță tragică și happy-end-urile nu i se potrivesc. De aceea, cînd trebuie să le joace, numai înaltul ei profesionalism o salvează. Profesionalism — trebuie adăugat — de școală franceză. Michèle Morgan se mișcă ușor, liber — o libertate de o stăpînită noblețe. Gesturile ei au rotunjime. Dacă am opri aparatul de proiecție în orice clipă, am vedea totuși o siluetă „finisată”, clară. Culorile actricești ale Michèlei Morgan sînt estompate: zîmbetul ei este semizîmbet, bucuria ei are o tentă de tristețe chiar de la început.

Această manieră e poate chiar monotona. Dar tocmai așa creează actrița impresia de tărie morală a eroinelor sale. Unul dintre cele mai bune roluri ale ei este Marie-Louise Rivière din filmul „Marile manevre”. Povestea frumosului ofițer de dragoni (Gérard Philp) și a pariului care îl conduce spre femeia vieții lui este spusă de René Clair grațios și puțin convențional, ca o amintire tristă și totuși luminoasă despre o epocă trecută — începutul secolului nostru. Și Michèle Morgan se menține pe aceeași limită dintre autentic și convențional, dintre sinceritate și artificial.

După cum știm, dragostea sinceră și înflăcărată a locotenentului de la Verne nu duce la un final fericit: Marie-Louise află de pariu și despărțirea e inevitabilă. Cînd regimentul de dragoni părăsește orașul, ea rămîne în dosul perdelelor. Așa cum i se potrivește, Marie-Louise își va ascunde suferința și se va arăta celorlalți calmă și stăpînită pe sine.

Această stăpînită rezervă, severitatea mimicii, a gestului, a mișcării sînt nu numai tăria ci și slăbiciunea artei Michèlei Morgan. Ea îl mișcă (și foarte profund) pe spectator. Însă nu-l zguduie. Dar actrița nici nu vrea să zguduie. Orice s-ar spune, zguduirea este o intervenție prea grosolană în lumea emoțională a spectatorului, în judecata lui liberă asupra celor întîmplute. Este, dacă vreți, un fel de agresiune artistică. Și are oare dreptul la ea cel care apără cu atîta perseverență independența personalității?

I. Lișcinski

CINEMA

Partenerul lui Napoleon și alții

În epoca noastră de automobile „super”, cele mai spectaculoase curse pe ecran au rămas totuși cele de cai. În

America, firma „Ford” produce minuni pe patru roți, dar publicul continuă să-l aplaude pe cow-boys, eroii Vestului, care călăresc cai frumoși și iuți, admirabilii dresați. Căii ocupă un loc important și într-o profesie cinematografică nouă — cea a cascadorilor, creatorii de efecte speciale netrucate, executate pe viu și foarte riscant.

Numerele ecvestre sînt printre cele mai bine plătite, ca unele care comportă riscuri mari, fiindcă nu se poate ști niciodată în ce parte îi vine calului să cadă. Oprindu-ne puțin asupra cascadorilor, trebuie să spunem că ei sînt în general un fenomen interesant. Azi, cînd tehnica cinematografică poate face totul, cînd există filmări combinate, în relief, circulare etc. etc., cînd roboții traduc, fac versuri și complicate calcule matematice, cascadorii arată că dibăcia, îndemnarea și curajul omenească continuă să rămînă de neînlocuit și să producă cele mai vii emoții.

Dar să revenim la cai. Da, cinematografului îi place cavaleria. Începînd cu basmele și terminînd cu filmele eroice, nu se poate face un pas fără superbe animale, sursă inepuizabilă de efecte estetice.

În Uniunea Sovietică există un regiment de cavalerie care își slujește nu numai patria ci și ecranul. Recruții se aleg aici cu multă exigență, ei trebuie, cum se spune, să fi învățați să călărească înainte de a ști să umble. Și caii sînt aleși tot pe sprinceană — unul mai frumos ca altul.

Bineînțeles, în acest regiment ostașii fac și ei aceeași pregătire militară ca ceilalți, studiază armele cele mai noi, se familiarizează cu ele. Dar pe lângă asta, cînd e nevoie, luptă la Austerlitz și la Borodino în „Război și pace”, mătură totul în cale cu „Torrentul de fier”, cuceresc Perekopul pentru filmul „Doi prieteni făceau armata”, trec prin peripeții spectaculoase în „Furie”...

Avînd o experiență bogată, caii nu se mai sperie de operația zgomotoasă a filmărilor. Printre ei, ca și printre oameni, există vedete foarte solicitate. Cu una dintre ele, splendoarea de armasar alb Tirkaci, am făcut cunoștință în „Război și pace”, unde a fost partenerul lui Napoleon.

Reflector

● Regizorul B. Bunev se pregătește să facă un film care va avea la bază materialele revistei „Clopotul” a lui Herzen.

● Interesantei personalități umane, literare și publicistice care a fost Mihail Koltov i se dedică documentarul „Povestiri despre un neobosit iubitor de adevăr”.

● Cuplul regizoral Valeri Uskov și Vladimir Krasnopolski lucrează la filmul în patru scheciuri „Anotimpuri”. A nu se confunda cu „Anotimpurile” turnate după romanul Verei Panova. Materialul literar al noului film sînt patru schițe de Iuri Naghibin.

arta

a

ENTOMOLOGIE

Albinele poliglote

Filozofi și scriitori din antichitate ca Aristotel, Virgiliu, Pliniu și Teofrast au ascultat îndelung zumzetul albinelor, dar nu au reușit să-l descifreze mesajul. Nici cercetătorii din secolele următoare nu au fost mai norocoși. Abia în 1920 s-a descoperit cu certitudine că aceste insecte comunică între ele, însă nu prin sunete, ci prin gesturi. Dansuri complexe, efectuate după un cod precis, permit culegătoarelor să semnaleze nu numai prezența unei surse de hrană, ci să indice și așezarea ei, distanța la care se află și cât este de bogată. (v. Veac nou, nr. 28/1966).

cu frecvența recepționată cel mai bine de antene. În continuare s-au căutat corelații între sunete și informațiile transmise. S-a văzut de pildă că durata emisiunii sonore se referă la distanța de parcurs până la locul hranei, iar numărul vibrațiilor la cantitatea de zahăr din flori. Dar deocamdată nu s-a putut afla dacă sunetele spun ceva și despre felul zahărului, intensitatea luminii, direcția și înălțimea soarelui și alți factori exteriori.

Interesant este faptul că nu numai albina mesageră „vorbește”, ci că se înjgheabă un dialog cu cele care o

Antenele „ascultă” cu atenție un mesaj

Între timp lucrurile s-au complicat. Cercetările din ultimii ani au arătat că dansul nu este singurul mijloc de expresie al albinelor, care mai posedă un limbaj sonor și unul olfactiv. Încetul cu încetul pătrundem într-un capitol deosebit de pasionant al vieții animale.

Printr-un paradox destul de frecvent în știință, sunetul a detronat imaginea (reprezentată de gesturile albinelor) datorită cinematografului. Căci tehnica filmării accelerate a permis să se observe că albinele care urmăresc dansul suratei lor nu-i ating cu antenele abdomenul, așa cum se credea, pentru a-i percepe vibrațiile, ci toracele. S-a presupus deci că ele captează o altă sursă de informații, ipoteză confirmată în urma izolării semnalelor sonore emise de o albină. Măsurile luate în acest scop au fost atât de ingenioase, încât merită să fie amintite. În primul rând s-a asigurat ventilarea artificială a stupului, pentru a reduce la minimum activitatea albinelor gălăgioase care efectuează de obicei această operație. În al doilea rând s-a montat în stup o cameră surdă (izolatoare) legată cu exteriorul printr-un coridor lung și îngust, care obliga insectele să intre în „casă” umblind și nu zburind; în felul acesta s-au suprimat concomitent zgomotul zborului și cel venit din afară. În fine, s-au folosit microfoane extrem de mici și de mobile, plasate la numai câțiva milimetri de albina studiată.

Ce secret au surprins aceste microfoane? Că în una din fazele dansului albina emite niște unde sonore, a căror frecvență principală corespunde

ascultă, după cum rezultă din următoarea experiență: s-a introdus în stup o albină artificială prevăzută cu un mecanism foarte fin, care o făcea să execute dansul caracteristic. Albinele adevărate au urmărit-o atent până când au văzut că nu se oprește la semnalul lor; atunci s-au repezit asupra ei și au străpuns-o cu acele.

Într-o a doua etapă cercetătorii nu s-au mai mulțumit cu observațiile și au trecut la emisiuni sonore artificiale, pentru a vedea reacția albinelor. Prof. Lobașev din U.R.S.S., de pildă, a încercat semnale de diverse frecvențe, până când, la unul din ele, au pornit la cules mai multe albine decât atunci când primiseră informații numai prin dans, iar timpul după care au ajuns ele la locul hranei a fost mai scurt.

În privința „rentabilității” comunicării prin sunete sau dans părerile sînt împărțite, din cauza rezultatelor foarte diferite obținute de diverșii cercetători; deși aproape toate albinele înștiințate părăsesc stupul, în decurs de o oră numai 2-50 la sută din ele ajung la locul indicat. Cei care au găsit procentul cel mai scăzut s-au întrebat atunci dacă nu cumva mirosul pe care îl emană dansatoarea le incită pe culegătoarele experimentate să plece spre locuri pe care le cunosc dinainte și unde știu că se găsește nectar cu acest miros. În acest caz dansul și sunetul nu ar servi decât la educarea noilor culegătoare. Ipoteza este îndrăzneată, deoarece presupune că albinele ar avea memorie, dar experiențele efectuate anul trecut vin în sprijinul ei. Albinele condiționate să se ducă într-un lan de trifoi, să zicem, au revenit acolo chiar după ce florile se scuturaseră, numai pentru că li se introdusese în stup un miros asemănător.

În general s-ar părea că albinele preferă modul de comunicare olfactiv, care e mai simplu, recurgînd la mijloace mai complexe numai atunci cînd sînt obligate de condițiile exterioare.

ASTRONOMIE

„Autograf” printre aștri

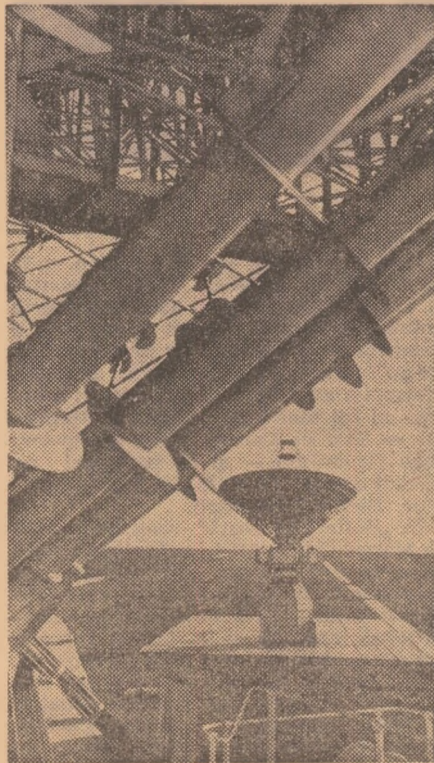
Dacă sateliții artificiali ai Pământului pot fi urmăriți cu ajutorul telescoapelor automate, sondele cosmice sînt

accesibile numai unor instrumente mult mai puternice, așa cum este telescopul Șain cu diametrul oglinzii de 2,6 metri instalat la Observatorul astrofizic din Crimeea. Acest instrument modern, la ora actuală cel mai mare din Europa, a fost construit acum câțiva ani la Leningrad.

Dar urmărirea sondelor chiar și cu telescopul Șain era cu ani în urmă un proces complicat. Potrivit unor coordonate, aparatul era îndreptat spre porțiunea de cer unde ar fi trebuit să se afle în momentul respectiv stația cosmică. Pentru a obține imaginea ei se făceau câteva sute de fotografii care împreună dădeau imaginea sectorului de cer respectiv. Acestea erau apoi comparate cu un atlas amănunțit al cerului instalat pentru a descoperi pe una din ele steaua cea nouă „aprinsă” de mina omului. Procesul dura câteva ore. Or, se știe cât de necesară este în observarea obiectelor cosmice operativitatea informațiilor.

În clipa de față colaboratorii Observatorului astrofizic din Crimeea realizează cu ajutorul aceluiași telescop Șain fotografii ale stațiilor cosmice în numai câteva minute. Această performanță se datorește folosirii aparatului radioelectronice legată în complex cu telescopul Șain. A fost necesar să se determine cu mare precizie traiectoriile reale ale stațiilor lunare automate pentru a stabili valoarea și direcția impulsurilor, la început de corectare iar mai apoi de frinare. Aceste date obținute cu noua aparatură au făcut posibilă așezarea lină a stațiilor „Luna-9” și „Luna-13” și transferarea stațiilor automate pe orbite de sateliți ai Lunii.

Pe scurt, procesul de fotografiere a stațiilor lunare automate cu ajutorul noii aparaturi sovietice a decurs astfel. În focarul reflectorului s-a montat un transformator electrono-optic care avea rolul de întăritor al imaginii. Aceasta era „preluată” de un tub electronic care o proiecta pe ecranul unui televizor. După ce obținea coordonatele aproximative ale aparatului cosmic, operatorul de la tabloul de comandă al telescopului Șain, dirija instrumentul spre zona din imediata apropiere a stației. Atunci bucată de cer instalat, prinsă în cimpul vizual al telescopului, putea fi văzută pe două ecrane mari de televizor instalate chiar lângă panoul de comandă al telescopului. Cînd stația cosmică nimerea în cimpul vizual al telescopului, pe ecran apărea o „steluță” care se deplasa printre aștri. În clipa aceea, operatorul făcea manevrele necesare pentru a prinde stația în centrul ecranului de televizor. După ce era astfel prinsă, se făcea prima expunere de pe un al treilea ecran, ceva mai mic. Apoi, la intervale de câteva secunde, aceeași fotografie se mai expunea de două ori. După care, pe fotografia obținută se remarcă dintr-odată printre stele o linie compusă din trei puncte cu intensități diferite, fiecare din puncte re-

Instalație pentru urmărirea stațiilor cosmice

prezentînd poziția stației pe măsură ce se îndepărta de Pământ: era autograful pe care îl lăsase printre aștri sonda cosmică.

Dacă acum câțiva ani astronomii făceau sute de fotografii pentru a fixa pe una singură poziția stației cosmice, astăzi ei obțin exact atîtea imagini cîte le sînt necesare. Mai mult, noua metodă le îngăduie să observe pe ecranele televizoarelor deplasarea stației timp de câteva ore și să-i determine cu mare precizie și în orice clipă coordonatele.

S

Știința

FIZICĂ

Rivalul magnetofonului

Cînd se înregistrează muzică sau o conversație pe o bandă de magnetofon, specialiștii vorbesc despre păstrarea sau înmagazinarea semnalelor. În afara utilizărilor curente pe care le cunoaștem, această tehnică joacă un rol de seamă în calculatoarele electronice. Dar viteza cu care se desfășoară banda este limitată și de aceea mașinile și creatorii lor au început să se impacienteze, căci vor să lucreze mai repede.

Pentru a realiza deci „memorii” noi, care să rețină mai multe informații, găsindu-le și redîndu-le mai rapid pe cele căutate, specialiștii s-au adresat magnetoopției (o ramură a fizicii) care le permite să înlocuiască banda magnetică cu un cristal; el conține fier, gadoliniu și un mineral din familia granaților. Nu se găsește în natură și se fabrică destul de greu. Din cauza grosimii nu este folosit ca atare, ci tăiat în plăcuțe cu suprafața de un centimetru pătrat și grosimea cit o sutime de milimetru, pe care se înregistrează magnetic pînă la 100 milioane de semnale. Se înțelege că și capul de înregistrare a fost nevoit să ajungă la o finețe corespunzătoare. El este reprezentat de raza unui laser.

Cum se desfășoară procesul? Să presupunem că fiecare din cele 100 milioane de puncte care pot înmagazina cîte un semnal este un minuscul ac magnetic, cu unul din cei doi poli perpendicular pe suprafața cristalului. Înregistrarea informațiilor nu înseamnă altceva decît așezarea acestor magneți după o anumită schemă. Operația este foarte delicată, deoarece de cîte ori se inversează poli unuia din ei, vecinii lui trebuie să rămîna neschimbați. Raza laser este îndreptată deci numai asupra lui, îl încălzește și permite astfel cimpului magnetic ajutător aplicat din afară să-i dea direcția dorită. După cum la magnetofon capul de redare este identic cu cel de înregistrare, și aci se recurge tot la laser. Fiind transparent, cristalul purtător de informații lasă să treacă raza de lumină, a cărei intensitate variază cu poziția punctului (direcția acului magnetic) străbătut și este măsurată de un fotoelement. Transformarea semnalelor luminoase în semnale sonore nu mai constituie o problemă.

Comparativ cu magnetofonul, instalația de înmagazinare magnetoopțională este foarte scumpă. Dar să nu uităm că ne aflăm abia la începutul cercetărilor.

— Nu trebuia să mîntinc turtă dulce cu miere.

ARHEOLOGIE

Argonauții
coboară sub pământ

Istoria Colhidei, țară a Linei de aur și a unor înfloritoare cetăți înghițite în timpul unui cataclism de apele mării, abundă în legende printre care și aceea a expediției argonauților. Localizată în Gruzia de vest, se presupune că ea ar fi ocupat un vast teritoriu situat de-a lungul țărmului Mării Negre care, în zilele noastre, a fost transformat într-un important șantier arheologic. Săpăturile, continuate cu perseverență de-a lungul câtorva ani în apropierea localității Vani de către o expediție a Institutului de istorie, arheologie și etnografie al Academiei de Științe a Gruziei, condusă de Nino Hoștarua, candidată în științe istorice, au scos recent la lumina zilei porțile unei cetăți, un turn semicircular și ziduri puternice, extrem de bine conservate.

Incurajați de primul succes, membrii expediției au început să cerceteze metru cu metru terenul din zona importantei descoperiri, ceea ce a avut drept rezultat dezgroparea unui mic templu cu un altar din piatră. Ceva mai departe, la aproximativ 150 m, au ieșit la iveală alte vestigii printre care un grandios sanctuar, despre care s-a stabilit că a fost construit în secolul II și distrus în secolul I înaintea erei noastre. De sub rămășițele pardoselei din mozaic au fost adunate aproape patruzeci de amfore de tip colhidian, 120 de monede de aramă bătute în regatul Pontului și un mic recipient din fier, împodobit cu un cerc de bronz acoperit de ornamente.

Surprizele nu s-au oprit însă aici. S-a mai găsit un recipient uriaș, deformat probabil de un incendiu, dar pe care se păstrează foarte bine numeroase ornamente sculptate: figuri de vultur și capete de zeiță grecești din alaiul marelui Dionisos. În virf, vasul e încununat de o statuie înaltă de 25 cm a zeiței Nike din Samothrace, zeița biruinței în mitologia greacă, înfățișată ca o fecioară înaripată cu o coroană de lauri în mină. Obiectul, operă a unor iscusii meșteri din epoca elenistică, impresionează prin expresivitatea, eleganța și precizia execuției.

Săpăturile de la Vani au scos la lumină și o serie de monumente arhitecturale rare datând din secolele V—I î.e.n., un mare număr de instrumente de luptă printre care virfuri de săgeți și lănci din fier, un berbec metalic destinat distrugerii zidurilor și diferite obiecte din ceramică pentru uzul gospodăresc.

Actualmente, oamenii de știință sovietici încearcă să identifice străvechea așezare. Unii cercetători presupun că ea ar reprezenta vestigiile cetății Eia, capitala mitică a Colhidei, alții că ar fi Suria, orașul despre care vorbește scriitorul roman Pliniu. În fine, omul de știință O. Lordkipanidze susține că pe aceste meleaguri ar fi fost amplasat prosperul oraș al zeiței Leucothea, despre care vorbește geograful Strabon în descrierea Colhidei. Pentru moment toate acestea nu reprezintă însă decât supoziții, studierea minuțioasă a materialului colectat și continuarea săpăturilor urmind să ridice vălul care acoperă istoria legendarei țări a Linei de aur.

OCEANOGRAFIE

Planctonul nostru
cel de toate zilele

Despre însușirile apei sărate de a vindeca rănille sau cel pușin de a le feri de infecție vorbește, din proprie experiență, multă lume. Dar faptul a fost științific confirmat abia de curând, cind cercetările întreprinse au stabilit însușirile ei antibiotice.

Primele studii au stabilit că factorii fizico-chimici — salinitatea, variațiile termice sau penetrația razelor ultraviolete — nu joacă un rol prea important. Antibiotismul dispăre la căldură și prin „îmbătrânirea“ apei de mare, în schimb rezistă la filtrări și acționează pe cale bacteriostatică. Cercetările au fost orientate spre descoperirea unui suport al misteriosului antibiotism. S-a presupus încă de la început că e vorba de fauna marină și s-au eliminat pe rând o serie de constituenți ai mediului acvatic ca peștii și crustaceii. Pină la urmă, experiențele au demonstrat că într-o mostră de apă conținând plancton viu bacteriile dispar progresiv în numai câteva ore, în timp ce într-una lipsită de plancton germeii continuă să se înmulțească. Printr-o serie de selectări, a devenit evident că planctonul cel mai activ este fitoplanctonul, cu alte cuvinte cel de origine vegetală. Importanta descoperite menită să ducă în final la obținerea unui nou antibiotic eficace împotriva majorității bacteriilor și virusurilor a ridicat o serie de întrebări

Diatomeele au, se pare, un puternic antibioticism

la care oamenii de știință se străduiesc acum să răspundă.

Cu prilejul cercetărilor întreprinse au fost scoase la iveală și alte însușiri ale planctonului, printre care și cele alimentare. Bilanțul chimic rezultat din analizele făcute include procente importante din cele mai diverse elemente, printre care titan, vanadiu, cadmiu, cesiu, fără a mai vorbi de principalii constituenți ai materiei vii — oxigenul, carbonul, hidrogenul, azotul și fosforul. Iată, așadar, o întreagă gamă de elemente capabile, prin calitățile lor nutritive, să satisfacă cel mai pretențios și complicat regim alimentar.

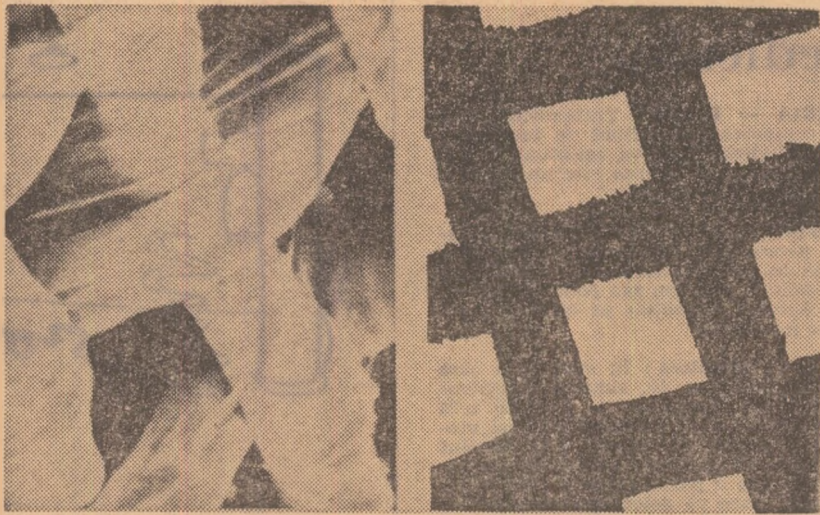
Valoarea biologică a poduselor de sinteză ale planctonului pare să fie dintre cele mai ridicate; analizele biochimice făcute indică între 11—40 la sută proteine și 15 la sută lipide. Se presupune, de asemenea, un bogat conținut în hormoni și vitamine de tipul A 1, A 2, B 6, D, PP și, probabil B 1 și B 2. Oceanul mondial reprezintă așadar un uriaș rezervor de alimente care ar putea hrăni actualmente cele două treimi din populația subalimentată a globului și cele șase miliarde de oameni din anul 2000!

PSIHOLOGIE

Pentru
alegerea profesiei:
72 de formule
nervoase

Să începem cu relatarea unui sceptic. El a fost invitat să completeze un

CE REPREZINTĂ ?

Pozitivul și negativul aceleiași fotografii? O împletitură de răchită și un tablou abstract?

Nici una, nici alta. Că o țesătură cu 200 de ochiuri pe cm² văzută la microscopul electronic (dreapta) și la aparatul numit stereoscan, pentru că redă imaginile în relief (stinga).

formular în care, cu ajutorul notelor de la 1 la 5, trebuia să aprecieze raporturile cu cei din jur, capacitatea de muncă, răbdarea și o seamă de alte însușiri și deprinderi — în total 1461. Apoi un arsenal de manometre, oscilografe și cronometre i-au înregistrat viteza reacțiilor și mobilitatea sistemului nervos. În sfârșit, asistenții profesorului B. Pervomaiski, de la catedra de psihologie și psihiatrie din Lugansk, i-au pus întrebări suplimentare și l-au încadrat în „formula tipului 1“.

Așa a aflat „scepticul“, un corespondent al revistei „Nedelea“, că nu și-a greșit meseria. Că n-ar fi fost indicat să-și aleagă o profesie științifică dar nici una din domeniul artei. Că este orgolios, punctual etc. Iar după ce i s-a demonstrat, negru pe alb, că din prelucrarea datelor obținute rezultă că e tipul omului care în concediu nu suportă nici un fel de constrângeri și uită să se bărbiească, „scepticul“ a declarat că se predă, pentru că i-au fost ghicite toate secretele...

Această experiență a fost pur demonstrativă. Scopul investigațiilor întreprinse de oamenii de știință din Lugansk este de a experimenta posibilitatea alegerii unei profesii în deplină concordanță cu tipul de sistem nervos. Prof. Pervomaiski a alcătuit un tabel amănunțit, care indică existența a 72 de tipuri de sistem nervos, și un mare număr de formule „tipologice“, cuprinzând însușirile necesare fiecărei profesii.

Cele mai multe profesii necesită așa-numitul tip mediu de activitate nervoasă superioară. Studiind 1000 de absolvenți ai liceelor, psihologii din Lugansk au constatat că jumătate din ei sînt „medii“, 40 la sută s-au dovedit „gînditori“ sau „artiști“, iar 10 la sută... Cu acești 10 la sută, în cazul de față 100 de tineri dintr-o 1000, dar mult mai mulți din totalul omenirii, au de-a face atît medicii cît și fiecare dintre noi. O cauză sau alta, împotrivirea părinților sau lipsa unei vocații precise îi face să adopte o profesie care nu corespunde, după cercetările profesorului Pervomaiski, cu formula tipului de sistem nervos. Laboratorul din Lugansk s-a ocupat și de această categorie de oameni. Unii dintre ei, aflînd că li s-a descoperit o incompatibilitate cu meseria practică s-au mirat: ei lucrează bine, sînt apreciați. Da, numai că sînt nevoiți să depună eforturi suplimentare pentru a obține rezultate la care ceilalți, cu formulele corespunzătoare, ajung ușor. Printre reprezentanții acestei categorii sînt și oameni care, mai devreme sau mai tîrziu, manifestă o evidentă nemulțumire față de profesia lor. Se cunoaște cazul unui inginer care a lucrat foarte bine pină în ziua cînd... a vizionat filmul „Război și pace“. Nemulțumit de scenariu, el și-a abandonat profesia și s-a apucat să scrie unul „cu adevărat artistic“. Il scrie și acum, dar... la sanatoriu. Departe de astfel de extreme se află cei care nu ajung la un deznodămînt tragic, lucrează deseori bine, dar fără tragere de inimă, se plîng de oboseală și de o permanentă senzație de insatisfacție.

Recent, colectivul profesorului Pervomaiski a organizat la Lugansk „Ziua alegerii unei profesii“, prilej pentru a studia și îndruma 2 500 de elevi. Cercetătorii nu intenționează să ofere rețete universale valabile, dar speră ca cele „72 de formule nervoase“ să realizeze o apropiere cît mai mare între om și profesie. Așa încît să fie cît mai puțini tehnicieni care ar fi trebuit să devină poeți, cît mai puțini actori care ar fi putut fi contabili etc. Fiecare în parte și societatea în ansamblu ar avea de câștigat.

CHIMIE

De la creier,
pentru creier

De studiul creierului se ocupă acum, deopotrivă, medicii și psihologii, fizicienii și chimiștii. Creierul este un organ vital ca și inima, dar spre deosebire de aceasta, are o importanță primordială nu numai pentru viață, ci și pentru intelectul omului. De aici și interesul sociologilor, psihologilor și educatorilor pentru cercetarea acestui organ.

„A sosit momentul de a se confrunța cunoștințele tuturor oamenilor de știință într-o problemă care interesează însuși viitorul civilizației noastre“, a declarat directorul general al UNESCO, René Maheu, deschizînd recentul colocviu de la Paris cu tema „Cercetări asupra creierului și comportamentul uman“.

Deși, în ultimii ani, s-au obținut progrese în studiile psihologice și anatomice asupra creierului se pare totuși că acestea nu vor putea fi terminate pină la sfîrșitul acestui secol. Unele concluzii, însă, se pot desprinde totuși de pe acum.

Enorma „mașină“ care este creierul, conține nu mai puțin de 10 miliarde de celule, din care unele comportă pină la 50.000 de conexiuni. Stabilirea rolului și locului uneia din aceste conexiuni în circuit este o sarcină extrem de complexă și de dificilă. Specialiștii din diferite ramuri se întrebă cum a putut natura asocia într-un volum relativ restrîns, de circa 750 cm³, un număr atît de mare de circuite. Modul de codare și decodare cerebrală îi interesează în cel mai înalt grad, dar, din păcate, cercetările nu le-au putut dezvălui pină în prezent mecanismul.

Chimiștii se ocupă în mod special de problema memoriei și afirmă că aceasta se află în strînsă legătură cu anumite molecule ce compun creierul. Observațiile lor arată că memoria depinde de sinteza acizilor aminici și a acidului ribonucleic (ARN). Un medic american a injectat acid ribonucleic, în cantități mari, unor bătrîni atinși de deficiențe ale memoriei. Rezultatele sînt, pare-se, satisfăcătoare. S-a emis și ipoteza, desigur încă controversată, că pe această cale s-ar putea ajunge la injectarea cunoștințelor direct în creierul omului.

Tot chimiștii s-au ocupat și de problema mecanismelor chimice ale sistemului nervos central și au constatat că adormirea se datorează acțiunii a doi hormoni: Serotonina și Noradrenalina. Dacă lucrurile stau într-adevăr așa, descoperirea aceasta ar putea contribui la rezolvarea spinoasei probleme a insomniei.

Foarte interesante sînt și rezultatele dobîndite în studiul comportării umane, întreprinse de sociologi, psihologi, educatori și profesori. Pe baza studiului structurii creierului s-au tras concluzii asupra exploatării cît mai eficiente a acesteia. Ele arată că educația copilului este cu atît mai temeinică cu cît este întreprinsă mai de timpuriu. S-a constatat că după vîrsta de 30 ani dificultățile de a învăța se datorează mai ales cadrului rigid al obiceiurilor și formației celor care au depășit această vîrstă.

F. Mișkov

JAPONIA

Enigma ainilor

Tărml sudic al insulei Hokkaido se pierde, ca o limbă îngustă dar lungă de nisip, departe la orizont. Dacă te așezi cu spatele spre marea albastră poți vedea, fumegînd un vulcan, la poalele cărui abia se ghicește un lac tivit cu pini coboriți parcă dintr-o stampă. Pe porțiunea abruptă de coastă dintre orașul Muroran și Capul Erimo locuiesc *ainii*.

În insulă, pe malul rîului Saru, se înalță un stilp de lemn. Conform legendei, acolo au coborît pe pămînt primii aini, după ce au părăsit Țara norilor.

Cîndva, spun bătrînii, aini erau mult mai numeroși, populau în întregime insula Hokkaido și erau răspîndiți în întreaga Japonie. Aini se deosebesc mult la înfățișare de japonezi și de celelalte popoare de rasă mongoloidă din răsăritul Asiei. Au fața ușor prelungă, pielea deschisă la culoare și mată, ochi rotunzi, căprul închis, sprincene stufoase, păr des ondulat iar bărbații poartă mustați și barbă și au trupurile foarte păroase.

Ainii seamănă într-o oarecare măsură cu papușii din Noua Guinee și aborigenii Australiei, avînd același păr ondulat, sprincene stufoase și barbă deasă și lungă. Dar pielea papușilor e cafenie închis, în timp ce aini nu sînt mai oacheși decît europenii. Și apoi și distanța dintre colinele înzăpezite ale insulei Hokkaido și Australia e mult prea mare...

Părerile specialiștilor cu privire la originea ainilor sînt împărțite. Unii afirmă, bunăoară, că ei ar fi asiatici curați, alții sînt de părere că ar fi venit din America de Nord și, în sfîrșit, o a treia categorie îl socotește originari din Filipine sau Noua Guinee.

Profesorul japonez Vatașe a emis ipoteza că aini s-ar înrudi cu tribul *toda* din sudul Indiei. Printre trăsăturile comune celor două populații profesorul o citează pe următoarea: nici *toda*, nici *ainii* nu vorbesc despre regiunile în care trăiesc ca despre patria lor. Aini pretind că ar fi coborît din cer, iar *toda* afirmă că ar fi venit pe Terra dintr-o împărăție subpămînteană, ținîndu-se de coada unui bivoli.

Enigma ainilor se complică și prin faptul că, acum, această populație e foarte puțin numeroasă: 1014—1016 inși. Pe de altă parte, ei s-au contopit cu japonezii, numai circa 300 de inși putînd pretinde că sînt aini curați.

...În zorii zilei, aini ies cu mic cu mare pe țarm ca să culeagă pește mărunt, alge și arici de mare — modestele daruri lăstate de flux în cursul nopții. De obicei, ariciul de mare e consumat pe loc, după ce i se zdrobește crusta cu o piatră. Algele lipicioase sînt, însă, tăiate în bucăți de cite un metru și jumătate și puse la uscat pe rogojinii din pai de orez.

Oaspetele este primit în pragul casei de femeie; gemînd jalnic (în semn de respect pentru cel ce o onorează cu o vizită), gazda inghenunchează și atinge cu capul podeaua.

Casele, obișnuite, cu acoperiș de ardezie, sînt calde și primitoare. Iar lucrurile pe care le observi de la prima ochire sînt și ele obișnuite: un robinet și un suport, pe care sînt rînduite pahare înalte cu periute de dinți în ele, aparate de radio și televizor etc. Deasupra televizorului, însă, e agățat un coș mare cu pește uscat. Iar soba e în mijlocul camerei. În fața ușii (neapărat în fața ei) e așezată fereastră,

simplică, în aparență, și totuși leșită din comun, căci e locul cel mai cinstit din casă, „întrarea zeilor”. În puține cazuri, numai cu prilejul unor sărbători mari, gazda și oaspeții de onoare se pot așeza lângă fereastră.

Cîndva, aini locuiau în colibe de lut acoperite cu coajă de copac sau stof. Pe măsură, însă, ce strămoșii japonezilor îi alungau tot mai spre nord pe strămoșii ainilor, aceștia din urmă au început să-și construiască și ei case, căci colibele erau friguroase.

În preajma fiecărui sat „stau de strajă” citeva prăjini înalte cu cite un smoc de așchii în vîrf. Iar în fiecare casă, lângă sobă și în unghere sînt așezate niște bețișoare lungi și subțiri, netede la bază și foarte fin cioplite în partea de sus, încît se răsucesc ca o foită de țigară. Sînt *inauri*.

În concepția ainilor, misterioasa sîncă ce domină valea în care sînt așezați, marea ba dezlăntuită, ba calmă, piriiașele care susură, fulgerele și tunetele nu sînt numai niște ființe raționale ci chiar zei, care populează toată lumea. Ca să le cîștigi bunăvoința, trebuie să le aduci jertfe. În vremi străvechi, aini jertfeau oameni, dar cu timpul au început să-și înlocuiască cu figurine cioplite fin în lemn. Treptat-treptat, obiectele au devenit din ce în ce mai abstracte. Cu toate acestea, și acum, cercețînd bețișoarele lungi și subțiri de lemn, aini pot indica cu precizie unde se află trunchiul, capul, mîinile și picioarele. Într-un orificiu minuscul, săpat în bețișor, se infixe un fragment de cărbune — inima.

În lunga lor istorie, popoarele s-au închinat la diverse animale. În pădurile din apusul Europei, bunăoară, exista cultul cerbului nobil, la populațiile din taigaua întinsului ținut Ussuri — al tigrului floros, pe țarmul nordic al Pacificului era la mare cinste un animal de pradă marin, iar multe triburi din vestul Siberiei se închinau vulturului falnic. Dar cel mai răspîndit a fost, se pare, cultul ursului: în Scandinavia, pe întreg teritoriul taigalei siberiene, pe Amur, în pădurile Americii de Nord.

La aini, sărbătoarea ursului seamănă cu un grandios spectacol de teatru. Sacrificînd un urs și trimițîndu-l astfel sufletul la strămoșii lui, aini caută pe de o parte să dobîndească bunăvoința zeilor și a duhurilor. Iar pe de altă parte, ei aduc mari onoruri ursului care, conform legendei lor, a fost creat de zei ca să-și hrănească și să-și îmbrace pe oameni.

Ainii nu vinează urși ci, în fiecare primăvară, cînd animalele abia se trezesc din hibernare, prind un pui pe care, timp de citeva luni, îl hrănesc cu lapte de femeie. Apoi îi pilesc și îi înnegresc cu cărbune dinții din față. După doi ani, are loc ceremonia sacră de jertfire a ursului — *Yomanda*. Cu acest prilej animalul este eliberat din cușcă și condus, cu glume și dansuri, din casă în casă. Pe urmele ursului, spun aini, intră apoi în locuințele oamenilor norocul și fericirea. Și așa, fără grabă, ursul ajunge într-o mică piață special amenajată pentru ceremonie; brazil tineri care înconjoară piața au toate crengile tăiate, în afară de cele din vîrf.

— O, ursule — își începe invocția mai marele satului — ești atît de bun cu noi, oamenii! Tu ne dăruiești blana ca să dormim pe ea și să ne facem haine. Ne dăruiești carnea ca să avem cu ce ne hrăni. De aceea dansăm acum în cinstea ta, iar apoi te vom trimite înapoi în țara ta, în cer. Prin tine vom trimite multe daruri semenilor tăi — urșii.

Evident, jertfirea urșilor nu este singurul ritual al ainilor prin care aceștia vor să îmblînzească stihiele dezlăntuite. Religia lor este o îmbinare ciudată de șintoism — vechia religie a japonezilor, care-și divinizau strămoșii — cu cultul primitiv al forțelor naturii. Cîndva, în vremi străvechi, fiecare

oaspete care călca pragul unei case își alegea un zeu; unul se închina, bunăoară, ursului, altul vulturului sau focului. Gazda nu obiecta împotriva invocării unui număr mare de zei sub același acoperiș. Acum, însă, e mult mai răspîndită rugăciunea în comun, pe care o conduce cel mai vîrstnic — *ekasi*. Obiceiul se explică, probabil, prin împrejurarea că nu toți aini cunosc bine rugăciunile.

Ekasii înalță mîinile spre cer, după care apucă un vas cu *sake*. După ce toarnă citeva picături pe inaul principal — cel care e așezat chiar lângă sobă — soarele citeva înghițituri și trece apoi vasul oaspeților, care repetă după el cuvintele rugăciunii.

Ainii practică pînă în ziua de astăzi ceremonii complicate și ciudate de alungare a duhurilor care pricinuesc boli. Îmbrăcat într-o cămașă lungă și albă, tivită cu dungi late de culoare roșie și purtînd pe cap o cunună împletită din coajă de mestecăn, iar pe frunte imaginea unui urs, mai marele satului este impunător și solemn. În fruntea unui grup, el se îndreaptă spre un copac și începe să se rotească în jurul acestuia, agîtînd o sabie și rostind ritmic o rugăciune. În acest timp,

În așteptarea turiștilor

femeile lovesc ușor bolnavul cu nule-lușe de mestecăn.

— Ajută la ceva? — îl întreb pe bătrîn.

— Așa și așa — îmi răspunde acesta zîmbînd. Dacă nu se însănoțește, bolnavul se duce la doctor în oraș.

Iar în caz că nici doctorul nu-l poate fi de folos, aini se strămută în țara răposaților.

Ainii socotesc că și pe lumea cealaltă au nevoie de toate bunurile de pe pămînt, drept care, în vremi străvechi — spun bătrînii — o dată cu femeia moartă (căsătorită) era arsă și casa ei. Acum, însă, se construiește pentru asta o casușă miniaturală de lemn.

G. Navlițkaia

DE PE CINCI CONTINENTE

● Pod peste Bosfor ● Căfea și economia Braziliei ● Mîndria Dublinului ● Operația „Khedda”

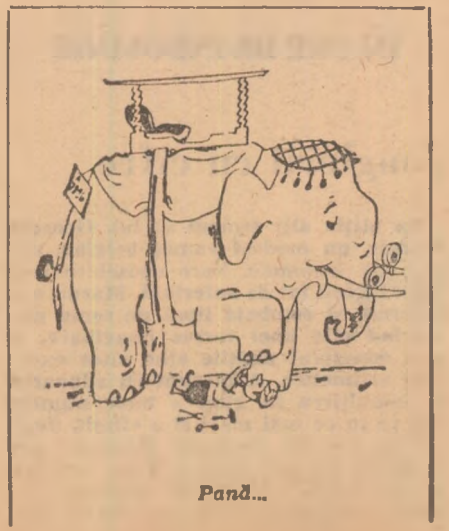
Istanbulul este așezat, se știe, pe țărmurile a două continente: Europa și Asia. Din cei 2 500 000 de locuitori, 700 000 locuiesc în Asia, dar mulți dintre ei lucrează în Europa, așa încît zilnic circa 250 000 de persoane și aproximativ 10 000 de mașini traversează strîmtorea Bosfor cu vase mici și feriboturi. Cum această stare de lucruri provoacă mari neajunsuri orașenilor, căci de multe ori, deși se grăbesc să meargă la serviciu, trebuie să aștepte ore în șir pe mal pînă se potolește vîntul sau se risipește ceața, soluționarea problemei construirii unui pod peste strîmtorea nu mai poate suferi amînării. Așa încît guvernul turc a încheiat un

contract cu o firmă engleză pentru proiectarea podului, a cărui construcție va începe anul viitor și va lua sfîrșit în 1973. Conform proiectului podul suspendat peste Bosfor la o înălțime de 50 de metri, va avea o lungime de un kilometru jumătate și o lățime de 25 metri. Ca mărime, el se va situa pe locul patru în Europa și pe locul opt în lume.

Căfea ocupă în comerțul internațional locul doi, după petrol, și joacă rolul principal în economia a peste 30 de state, constituind 28 la sută din exporturile a 15 țări latino-americane și 24 la sută din volumul produselor exportate de 19 țări din Africa. Brazilia a fost dintotdeauna cea mai mare producătoare de căfea din lume. Deși în ultima vreme cantitatea de căfea braziliană negociată pe piața mondială a scăzut simțitor (40 la sută, față de 80 la sută la începutul secolului) căfea continuă să rămînă baza economiei braziliene, aducînd peste 50 la sută din devize. În ultimii ani, mai cu seamă după ivirea pe piața mondială a căfelei dintr-un număr de țări africane, se observă o supraproducție; Organizația internațională a căfelei a adresat un apel către țările producătoare cerîndu-le să cultive pe plantațiile de căfea alte plante agricole. Un prim pas în acest sens l-a făcut doar Brazilia, înlocuind un miliard de arbuști de căfea cu porumb, mei și bob.

Irlandezii sînt mîndri de scriitorii lor, prețuiri în întreaga lume. De Dub'in, bunăoară, este strîns legat numele lui Jonathan Swift, care s-a născut în acest oraș, a studiat la Trinity College — cea mai mare universitate din Irlanda — și, timp de 32 de ani, din 1713 pînă în 1745, a fost decanul catedralei Saint-Patrick. Catedrala a existat și înainte de Swift, după cum a continuat să dăinuie și după moartea lui, dar celebritatea i-a adus-o autorul „Călătoriilor lui Guliver”, una dintre capodoperele satirice ale literaturii universale. Tot la Dublin există case mormoale ale lui Oscar Wilde, Bernard Shaw și James Joyce. Lîngă Trinity-College se află, de asemenea, un monument al celebrului poet Thomas Moore, autorul nu mai puțin celebrilor „Melodii irlandeze”. Biblioteca universității din Dublin adăpostește, alături de busturile unor figuri ilustre care au studiat și lucrat acolo, cărți și manuscrise de mare valoare. De celebritate mondială se bucură, de exemplu, un manuscris al Evangheliei datînd din secolul al VIII-lea, dacă nu chiar mai demult.

La începutul acestui an, în statul Mysore din India, unde trăiesc mulți elefanți sălbatici, au fost efectuate două operații „khedda” (în limba hindi, „khedda” înseamnă capcană, șanț), care s-au soldat cu capturarea a 47 de pachiderme. Deși în India se folosesc mai multe procedee pentru capturarea acestor coloși, cel mai eficient este „khedda”. În ultimele două secole, în statul Mysore au avut loc 34 de „khedda”, cu care prilej au fost prinși 1772 de elefanți. Cum se desfășoară operația? Un grup numeros înconjoară o porțiune de junglă, în care trăiește o turmă de elefanți, și așteaptă în cea mai mare liniște momentul favorabil ca să treacă la acțiune. La început, elefanții nu simt primejdia, dar treptat indienii încep să aprindă ruguri în preajma locului respectiv și animalele se retrag spre centrul zonei. În cele din urmă uriașele mamifere, îngrozite, sînt minate de gonaci cu torțe în mînă spre țarcul-capcană. Apoi încep să fie dresați.

Pand...

INTRECERI PENTRU TOATE VIRSTELE

În galop peste Sartai

O dată cu venirea primăverii s-au încheiat și tradiționalele curse de cai pe gheața lacului Sartai. Despre acest lac, unul din multele care brăzdează teritoriul Lituaniei, circulă sumedenie de legende. Una dintre ele spune că în vremi străvechi, pe malul lacului Sartai locuia un om bogat și crud. Într-o bună zi, în fața boierului se înfățișă o tinăre pereche de țărani ca să-i ceară, după obicei, încuviințarea de căsătorie. Cum fata era nespuse de frumoasă, boierul hotărî s-o păstreze pentru el, iar băiatului îi spuse că dacă vrea să-și recapete logodnica să se întrecă cu el într-o cursă de cai pe lac. Tinărul se învoi.

În grajdurile bogătanului erau cai mulți și buni, în vreme ce flăcăul n-avea nici unul. Cu chiu cu vai tinărul își făcu rost de o iapă, pe care o hrăni, cu prețul unor mari sacrificii, numai cu ovăz din cel mai bun. Sosi și ziua sorocită. Boierul se avintă pe gheața lacului cu o sanie trasă de 12 cai, urmat de iapa tinărului țaran. Spre uimirea celor de față, însă, imediat după start flăcăul ținu înainte ca o săgeată, întrecându-și rivalul. Boierul se minie cumplit și porunci ca neobrăzatul să-rântoc să fie aspru pedepsit. Dar chiar în clipa aceea, gheața plesni și boierul fu înghițit cu sanie ca tot de apele lacome ale lacului.

Străvechea legendă stă la baza curselor de cai ce se organizează în fiecare an pe lacul Sartai, devenind, cu timpul, o sărbătoare a sătenilor din împrejurimi. Competiția stîrnește un viu interes.

Înainte de a se avînta pe gheață, în acordurile fanfarei, participanții la curse trec pe lângă un stejar foarte bătrîn — se spune chiar că ar fi cel mai bătrîn din Europa, căci numără peste un mileniu și jumătate — și pe sub un arc de triumf împodobit sărbătorește. La tradiționalele întreceri participă oameni de toate vîrstele, ba chiar familii întregi. Anul acesta, bunăoară, cel mai tînăr „cursist” — fiul cîștigătorului întrecerilor din ultimii ani — n-avea decât 10 ani, iar cel mai vîrstnic — 70.

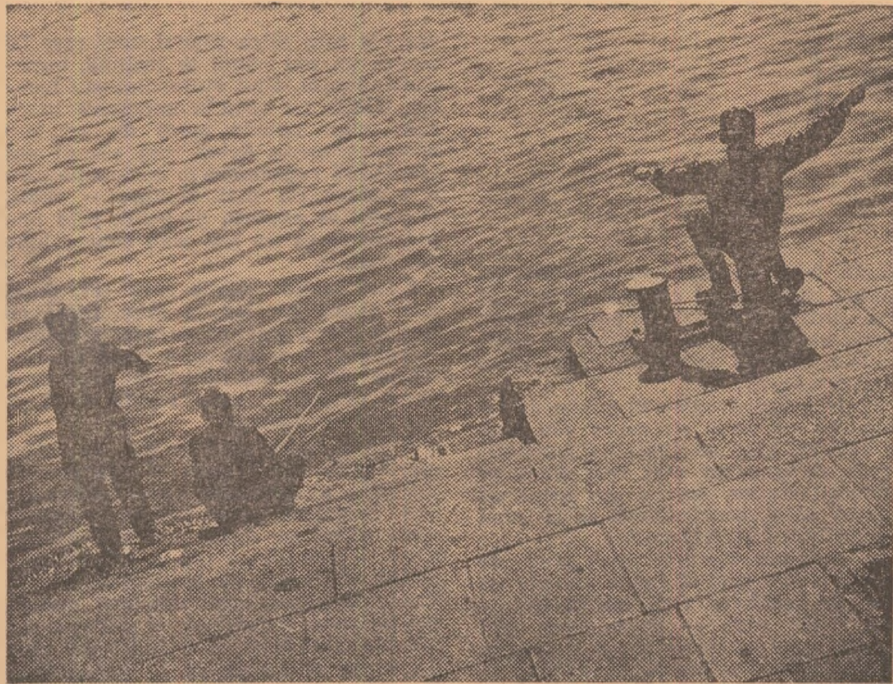

Colecția numismatică a P. Kontepolski cuprinde peste 5000 de monede. Cele mai interesante exponate sînt exemplarele din secolul V î.e.n., o rublă din 1741, piesă rară deoarece aproape toate monedele emisei au fost ulterior distruse, și o monedă pătrată din secolul XVIII.

IN ORE DE INSOMNIE

Jonglerii cu cifre

Ca atîția alți semenii ai lui, Georges Mazuis, un modest vameș belgian, suferă de insomnie. Spre deosebire însă de tovarășii lui de suferință, Mazuis n-a încercat să combată lipsa de somn numărînd oile unei turme imaginare, ci și-a consacrat nopțile albe altor exerciții aritmetice. A început cu adunarea și înmulțirea în gînd a unor numere din ce în ce mai mari și a sfîrșit, după 30 de ani de insomnie (Mazuis are acum 68 de ani), prin a fi un maestru al extragerii rădăcinii pătrate (și chiar a celor de ordin mai mare). Îm-

A început sezonul pescuitului...

prejurare care i-a permis să se ia la întrecere cu un calculator electronic.

În numai 30 de secunde vameșul-matematician poate să extragă, fără să recurgă la ajutorul ereionului, rădăcina de ordinul 47 (amintim că 2, de exemplu, este rădăcină de ordinul 5 a lui 32, pentru că $2^5=32$). E o operație foarte complicată: fără ajutorul aparatelor de calcul, un cunosător nu o poate efectua decît în 10—12 ore.

Dar — aviz amatorilor! — jonglerii cu rădăcinile matematice nu l-au vindecat pe Mazuis de insomnia lui rebelă. El continuă să doarmă numai două ore pe noapte. S-a ales, în schimb, cu o celebritate, binemeritată de altfel, care a culminat cu invitația de a-și demonstra talentul în fața studenților de la Facultatea de matematică a Universității din Gand. Apoi Mazuis s-a lăsat examinat de un calculator electronic, care a confirmat exactitatea și viteza răspunsurilor lui.

MICĂ ENCICLOPEDIÉ

„Aici moartea nu intră!”

Astăzi Asclepion e doar un vestigiu. Acum 2000 de ani a fost, însă, un oraș înfloritor, situat la numai cîțiva kilometri de capitala fostului stat al Pergamului, pe teritoriul actual al Turciei. Șirul de coloane ce-l străjuiau de jur-împrejur, străzile, clădirile care aduceau mai degrabă a temple, toate erau durate în marmură albă. Iar fiecare nou-venit era întîmpinat de o inscripție plină de făgăduințe: „Aici moartea nu intră!”.

Să fi ținut seama funestul personaj de această opreliște? Poate că da, de vreme ce faima acestui oraș al sănătății a răzbătut pînă în zilele noastre. Numele localității se trage de la Asclepios, zeul tămăduirii în mitologia greacă (preluat de romani sub numele de Esculap). La Asclepion a profesat unul din cei mai renumiți medici ai antichității, Asclepiade, cel care a introdus practica medicală științifică la Roma. El a fost primul slujitor al medicinei care a împărțit bolile în acute și cronice. Captarea atenției bolnavului, atenuarea la minimum a senzațiilor dureroase, crearea unei ambianțe care să redea suferințelor dorul de viață și să le „însănătoșească gîndurile” — sînt numai cîteva din principiile terapeutice ale lui Asclepiade. El insistă asupra ocrotirii sănătății (hygieia) subliniind rolul „bunei dispoziții” în reușita tratamentului (panakeia).

La Asclepion și-a recăpătat sănătatea împăratul Marc Aureliu. Dar să-i urmărim cu gîndul pe cîteva din vizitatorii, mereu alții, ai Asclepionului. Nou-veniții erau introduși în vestitele terme romane, apoi treceau pragul Templului lui Esculap. În acest lăcaș ei petreceau un timp mai mult sau mai puțin îndelungat, făcînd plimbări în aer liber, exerciții de gimnastică, băi de soare și de nămol, hidroterapie. Din cînd în cînd erau invitați în „coridorul sfînt”, un tunel răcoros destinat psihoterapiei. Construcția s-a păstrat pînă în zilele noastre. Prin orificiile din plafonul tunelului asistenții medicului supravegheau bolnavii și le insuflau „bună dispoziție”

„Al venit la Asclepion spre a te însănătoși, le sugerau ei, leapădă-te de orice frămîntare, alungă întunericul din suflet precum apa izgonește murdăria de pe corp. În templul liniștii îți vei încredința sufletul zeului Morfeu și vei afla în somn calea spre tîmăduire. Do-bîndește vigoarea sufletului și vei gusta din nou bucuriile vieții”. O dată tratamentul terminat, pacienții treceau în Templul lui Telespion, zeul care se îngrijea de convalescența lor.

Un vechi principiu medical oriental glăsuia: „Trei unelte are medicul: cuvîntul, plantele, cuțitul”. Prima „unealtă” citată era cuvîntul. La Asclepion i s-a rezervat același loc de cinste, dar i-au fost asociate și alte efecte sonore. În nordul orașului exista un amfiteatru muzical — azi restaurant — pentru 3500 de spectatori, care auziau concerte sau asistau la comedii cu filc, ce satirizau lăcomia, viciele zeului Bachus, nesocotirea legilor lui Morfeu și alte „patimi lumești aducătoare de boli”.

Săpăturile făcute la Asclepion au dat la iveală diferite instrumente medicale: bisturie, ace, sonde, aparate pentru exerciții fizice, precum și manuscrise tratînd despre psihoterapie.

P. Benediktov

UN MINUT DE GÎNDIRE

Beduinii și portocalele

Doi beduini se întîlniră în deșert cu un al treilea. Acesta le spuse că a rămas fără merinde și îi rugă să-i vîndă ceva de-ale gurii. Primul beduin avea 4 portocale, al doilea 5. El împărțiră fructele în trei părți egale și le mîncară. Cel de-al treilea beduin scoase din pungă 9 dinari și oferî 4 primului beduin și 5 celui de al doilea.

— Mî se cuvîne mai mult, obiectă unul din beduini.

Care din ei a obiectat și cum ar fi trebuit împărțiti cei 9 dinari?

(Răspuns în pag 11)

— Povestește-mi ceva vesel, mămico.

IN VIZITĂ LA PINGUINI

Și turiștii vor descoperi Antarctica

Lanțul muntos din vestul Antarcticii, cu înălțimi ce ating 5000 de metri și mai mult, a fost descoperit în 1935. Explorarea lui a început însă în 1957, cînd la poalele celui mai înalt masiv, Winsion, au sosit primele expediții științifice, dar piscurile lui amenințătoare au fost cucerite abia acum mai puțin de doi ani. Atunci, spre sfîrșitul anului 1966, a fost inaugurată epoca alpinismului în cei mai înalți munți ai celui mai înghețat continent: la 18 decembrie un grup de alpiști americani a efectuat o spectaculoasă ascensiune, atingînd cota de 5060 de metri. Mai greu de cucerit s-au dovedit culmile mai joase: Teary, de 4900 metri și Long Gables, de „numai” 4100 metri. Ultima — deocamdată — și cea mai grea încercare a alpiștilor antarctici a fost însă escaladarea celor 4115 metri ai piscului Ostenso, posesorul celor mai perfide și înfricoșătoare versante de pe continentul polar.

Exploratori, oameni de știință, alpiști. La aceste „generații” ale populației vremelnice a Antarcticii se vor adăuga în curînd turiștii. Un prim grup de 60 de persoane va debarca în golful McMurdo, dornice să cunoască frumusețile albe ale continentului de gheață și, bineînțeles, rezervațiile de pinguini. În programul călătoriei turistice figurează, de asemenea, „spectacolul” unui vulcan antarctic în erupție, vizitarea stațiunilor științifice și a barăcii de lemn construită de exploratorul Robert Scott în timpul expediției din anii 1901—1904.

Sezonul turistic va coincide cu vara antarctică, anotimp în care soarele nu apune niciodată.

S. Borozdin

INOVAȚII PRACTICE

O bicicletă lungă de 19,5 metri a fost construită în Elveția de un grup de studenți de la un Institut pedagogic. Vehiculul are 28 de locuri și un număr impresionant de roți. Studenții îl folosesc pentru plimbările lor colective.

Automatul pentru semnarea documentelor e una din cele mai recente inovații în mecanizarea operațiilor administrative din Anglia. Aparatul reproduce semnăturile după modelul ce i se indică și are o capacitate de 350 de „autografe” pe oră.

Ochelarii pentru trăgători, inventați în Australia, sînt prevăzuți cu un vizor special care sporește șansele sportivilor de a nimeri ținta. Trăgătorii australieni intenționează să folosească ochelarii la jocurile olimpice din Mexico.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

I. MARTICI — Bacău : În primul rând : viață ordonată, fără „nopti albe”, fără excese (alcool, cafea, tutun). În al doilea rând : vitamina A 3 fiole pe săptămână, vit. B₁ fortiss, 15 fiole lunar (zilnic 1 fiolă) și Fosfobion 1 fiolă pe zi pe gură (în zilele fără vit. B₁). Tratatamentul durează 2-4 luni, cel puțin.

V.M.C. — Timișoara : 1) Boala dv. e destul de rebelă la tratament. 2) Sint necesare examene repetate ale secreției uretrale cu antibiogramă pentru a mai întreprinde ceva. 3) Este bine să aminați căsătoria până după vindecare.

G. LAZĂR — Brad : Vă promitem un articol mai detaliat despre dischineziile biliare. În principiu, pentru un tratament judicios trebuie să se caute cauza care întreține afecțiunea. Tratatamentul dietetic stă pe primul plan, ca și cura hidrominerală pentru drenajul căilor biliare. Puteți folosi ape minerale tip Bourget : Saliilat de sodiu 1 g, Fosfat de sodiu 2 g, Benzoat de sodiu 3 g, Bicarbonat de sodiu 4 g, Sulfat de sodiu 5 g. — pentru un pachet No x ass. D.S. Int : un pachet la 1 litru de apă fiartă și răcită — se bea câte un pahar dimineața și unul seara pe stomacul gol, după care se va sta culcat pe dreapta 15-20 minute. Tratatamentul chirurgical este indicat când există o litiază, o malformație a aparatului vezicular și cistic sau dovezi că starea funcțională a vezicii este compromisă.

H. E CRISIANA — Corabia : Intr-adevăr, medicamentul despre care ne

scrieți nu există pe piață. Vă sfătuim să încercați o cură cu Folcisteină, după schema prevăzută în prospectul ce însoțește fiolele.

VENERA PANAITESCU — Lehlu : Considerăm că trebuie să căutați dacă nu cumva există și o cauză internă a „petelor“ dv. (hepatică, endocrină etc) de vreme ce tratamentele externe nu au dat nici un rezultat.

H.V.U. — Huși 1) Tratatamentul ce vi s-a recomandat în peladă reprezintă „suma cunoștințelor actuale“. Etiologia e necunoscută, dar în mod sigur boala nu e molipsitoare. 2) Nu este dăunător.

ROMANA — Timișoara : Pentru tenul dv. uscat și ridat vă recomandăm extractul de flori de hiperici. Puteți folosi cu aceleași bune rezultate crema „Sanda“ din comerț, care îl conține.

BOGHIU TEODORA — Vaslui : Tratatamentul cu lipitori este depășit.

Beduinii și portocalele

(Răspuns)

Fiecare beduin a mâncat cite 3 portocale. Rezultă că cel care avusese 4 portocale a vândut numai una, iar cel cu 5 portocale a vândut 2. Deci primul trebuia să primească 3 dinari iar al doilea 6 dinari. A obiectat al doilea, care se descurca mai bine la aritmetică.

GOSPODINE!

Economisiți timp și efort, dînd spre coacere produsele executate în gospodăria dv. — cozonaci, plăcintă, fripturi etc. — simigeriilor din cal. 13 Septembrie nr. 115 și bd. 1 Mai nr. 133—135.

COMBINATUL CHIMIC FAGĂRAȘ

Telefon 15—20

Produce și livrează,

Cu repartiție :

— Rășină PFL

— Fenoplac

Executăm piese presate din bachelită pentru uz industrial.

Fără repartiție :

— Oxigen tehnic puritate 99,5%.

— Celuloid (în culori și grosimi diferite).

CONSUMAȚI PRODUSELE LACTATE SIBIANA

DE ASEMENEA, CERETI NOILE PRODUSE SPECIALE PENTRU SANDVIȘURI:
* BRÎNZĂ TOPITĂ ÎN PASTE CU DIVERSE INGREDIENTE ȘI CONDIMENTE
* BRÎNZĂ TOPITĂ CU SALAM SAU ȘUNCĂ

RATE... RATE... RATE...

PENTRU LUNA APRILIE S-A LĂRGIT GAMA MĂRFURILOR CE SE VÎND CU PLATA ÎN RATE

- Confecții finite și la ultima probă executate din țesături și jerse pentru adulți, adolescenți și copii.
- Garnituri și piese separate de lenjerie de pat.
- Stofă de mobilă.
- Perdele „FLORENTINER“ din bumbac.

Pînă la 30 aprilie, le puteți procura cu un acout de 25 la sută și restul în șase rate lunare

RATE... RATE... RATE...

CEREȚI ȚESĂTURILE PRODUSE DE:

ÎNTEPRINDERILE
TEXTILE
Bucegi
PUCIOASA

„TOMIS“ Zefir „SORIN“
„BROȘTENI“ și „ȘTEFAN“
PENTRU BALONSEIDE PENTRU CĂMĂȘI BĂRBĂTEȘTI ȘI BLUZE PENTRU FEMEI

„APOLLO“ POPLIN CARO ȘI ÎN DUNGI
„ȘIFON“ ALB ȘI ÎN CULORI lățime 150-220 cm.

SÎNT ASPECTUOASE ȘI DURABILE

Întreprinderea de prefabricate „GRANITUL“

București, șoseaua Vergului nr. 18, sectorul III
Produce și livrează în mod curent:

Prefabricate din beton armat

- Stâlpi și grinzi pentru construcții industriale;
- Panouri de fațadă și pereți despărțitori pentru construcții de locuințe;
- Rampe de scări cu 8 și 16 trepte;
- Cabine de băi cu instalațiile montate și gata finisate;
- Bolțari, plăci, chesoane pentru canale de termoficare;
- Chesoane de acoperiș;
- Elemente de garduri industriale;

Elemente de finisaj și materiale de construcții

- Trepte și contratrepte mozaicate;
- Plăci beton pentru terase și plăci mozaicate pentru pardoseli;
- Terasit într-o gamă variată de culori;
- Plăci fibrobeton de 50x50x3,5 cm.;
- Borduri cu stratul de uzură din rocă dură;

Elemente de canalizare

- Tuburi de beton cu diametrul de 150—1500 mm.;
- Cămine de vizitare;
- Guri de scurgere.

Întreprinderea industrială locală Sighișoara

Str. Spitalului nr. 8

Produce și livrează fără repartiții în anul 1968 următoarele :

- construcții metalice
- piese industriale din fontă turnate brut și cu prelucrare
- fierăstraie pentru tăiat pomi.

MONOLOG PENTRU BĂIEȚII CARE AU 16 ANI...

Vremea maturizării

Ai șaisprezece ani... Devii bărbat. În această perioadă, în organism au loc mari prefaceri. Reacționezi foarte puternic la tot ce te inconjoară. Și, în genere, se petrec cu tine niște lucruri foarte curioase. Până nu de mult, te necăjeai dacă luai o notă mică. Acum un 2 te lasă indiferent. În schimb, amănunte cărora până mai ieri nu le dădeai nici o atenție, capătă proporții de catastrofă. Te-ai certat cu prietenul (de câte ori nu te-ai certat și până acum!) și tragi concluzii definitive! Uneori vezi totul în negru și totul te enervează, alteori te scoți cu senzația că trebuie să îți se întâmple ceva plăcut.

Dar toate aceste „curiozități” nu sînt decît reacția sistemului nervos la schimbările din organism. Există termenul vîrstă de trecere sau vîrstă primejdioasă. Este tocmai vîrstă ta, vîrstă îndoielilor și a neîncrederii în sine. Acum e momentul să-ți formezi caracterul și voința, să nu te lași în voia izbucnirilor nervoase, să te înveți să fii întotdeauna egal și calm.

Aș vrea să-ți explic ce feste poate să-ți joace organismul acum, cînd din băiat, din adolescent te transformi în bărbat. La 16 ani, uneori mai devreme, alteori mai târziu, se naște instinctul sexual — puternic factor al vieții. E un fenomen natural. Acum începi să te îndrăgostești, să iubești. Începi să observi femeile, te tulbură mersul lor, silueta lor. În cărți te interesează pagini

Primele flori...

în care e vorba despre dragoste, și citind, de exemplu, „Război și pace”, sari peste „război”, așa cum înainte săreați peste „pace”. Ți-e puțin rușine de acest sentiment, îl ascunzi chiar și de prieten. Iar dacă îți place o fată, te porți cu ea grosolan, nepoliticos. Nu te speria de cele ce se întîmplă cu tine: e normal și firesc. De aceea n-are de ce să-ți fie rușine de sentimentul tău. Ceea ce trebuie, însă, să faci neapărat, e să fii tu stăpîn pe el, să-l dirijezi. Sistemul tău nervos nu e încă pregătit pentru solicitarea la care îl supune noua viață. E ca și cum ai cere unui băiat de 14 ani să ridice o halteră de 100 de kilograme, greutate pentru un bărbat în toată puterea!

Urmările unei vieți sexuale începute prea devreme vor influența negativ organismul tău. Vezi pierde calități pe care le-ai cultivat cu stăruință: rezistența, voința, echilibrul, calmul. Și fără ele ce fel de bărbat poți fi!

Și acum să te întreb: ce crezi, de ce beau unii băieți de vîrstă ta? Ca să se simtă bărbăți, din curiozitate?

Alcoolul este otrăvă curată. El are o acțiune inhibitorie asupra sistemului nervos, atacă scoarța cerebrală, ceea ce înseamnă că omul își pierde autocontrolul, dă frîu liber instinctelor, care în situație normală sînt ținute la respect de intelect, de voință, de sentimentul demnității.

Amețeala beției trece și pe urmă, dimineța, amintindu-ți de ce-a fost, descoperi că n-ai simțit nimic, n-ai avut acele senzații „teribile de plăcute” despre care ți s-a vorbit atît și pe care le-ai așteptat. Dimpotrivă, simți dezgust față de propria-ți persoană, ceva foarte neplăcut, de parcă te-ai fi tăvălit în noroi...

Să nu-ți închipui că toate acestea trec atît de simplu. Uneori asemenea zguduiri lasă urme adînci în psihic.

Pînă acum am vorbit despre sistemul tău nervos. Ceea ce-ți voi spune de acum încolo ți-e de mult cunoscut: regimul zilei, gimnastica, sportul, știința de a te odihni. Nu le voi repeta, ci voi încerca doar să-ți explic sensul fiecăreia din aceste cerințe.

Dimineța. Te-ai trezit. Ridică-te imediat din pat. Nu e bine să trîndăvești. Somnul frînează procesele vitale și prelungindu-ți șederea în pat prelungiești artificial această frînare. Toată dimineța te vei simți fără vlagă, apatic. Ca să eviți această stare, dă-te imediat jos din pat și începe gimnastica.

Omul este o ființă armonioasă. În organismul tău totul se condiționează reciproc. Cînd faci gimnastică mușchii se încordează, inima lucrează mai ușor, circulația singelui se intensifică...

Ți-ai luat gustarea de dimineată și ți-ai început ziua de muncă. După lecții te întorci acasă. Cum vii fără un duș sau spală-te cu apă rece pînă la briu. Asta te ajută să te liniștești. După aceea iei masa, te odihnești puțin (nu mai nu citi; după cîteva ore de curs cititul nu mai e o odihnă), îți faci lecțiile sau rezolvi alte îndatoriri și te duci la plimbare. De ce, nu mai e nevoie să-ți spun și o faci precis cu plăcere!

Pentru somn, pregătește-te din timp. Cu o oră înainte de culcare renunță la ceea ce te solicită mult — șah, o problemă greu de rezolvat, o carte dificilă.

Te-ai gîndit de ce a luat sportul o dezvoltare așa de mare? Pentru că el asigură nu numai sănătate și armonie fizică, ci contribuie și la formarea caracterului. Dacă ești lipsit de vitalitate, flegmatic, nehotărît, alege sporturile individuale, unde lupta se duce de unul singur: săritura în înălțime, boxul, tenisul, ping-pongul. Și, dimpotrivă, dacă ești încrezut, dacă îți place să-i domini pe ceilalți îți sînt mai folositoare sporturile unde interesele proprii trebuie subordonate intereselor colective.

Și totuși nu-i de ajuns. Pentru că voi adolescenții sînteți deseori inconsecvenți: pe de o parte vă străduiți să vă călițiți organismul, iar pe de altă parte faceți totul ca să-l distrugeți. De exemplu, fumați. Nu-i o îndeletnicire chiar atît de inofensivă cum credeți. Nu mă refer la acțiunea nefastă a nicotinei asupra inimii, plămînilor, căilor respiratorii — cred că știți toate astea. Vreau numai să-ți atrag atenția că nicotina are un efect dăunător și asupra sistemului nervos.

Poate că ți se va părea că îți cer prea mult. Dar gîndește-te că și sportivii, înainte unor competiții hotărîtoare, și cosmonauții înainte de start, sînt supuși la un regim foarte sever.

Or tu, la șaisprezece ani, ești de asemenea în ajunul unui start. Ba chiar cel mai important: startul într-o viață nouă, matură, pe care trebuie să o întîmpini bine înarmat.

R. Hmelnițki

MAI MULT DECît DESPRE COSMETICĂ

Să nu obosim a fi frumoase!

Este o constatare, din păcate destul de răspîndită, că o dată măritate, și dacă mai vin și copii, unele femei uită de persoana lor. Cel mult, își pun bijuterii, își aplică un strat gros de cremă pe față, și umblă așa în vîzul tuturor.

Intenția de a-și îngriji părul și fața e laudabilă în sine, dar poate fi rezolvată altfel și foarte simplu: peste bijuterii legați-vă cochet cu un bat, iar crema nu trebuie păstrată la nesfîrșit. Cosmetics modernă recomandă metoda umedă a aplicării cremei: aplicați-o imediat după ce vă clătiți obrazul cu apă rece; crema pătrunde astfel mai ușor în pori, iar prisosul poate fi șters peste cîteva minute cu un șervețel de hirtie. În total, operația ia zece minute pe zi — cinci dimineța și cinci seara.

Dar să revenim la constatarea de la început. Nimeni n-are nevoie să i se argumenteze că femeile trebuie să facă față unui program foarte încărcat. Indeletnicirile profesionale și obligațiile familiale le răpesc într-adevăr extrem de mult timp. La acest ritm unele nu rezistă și prima jertfă pe care o fac este propria lor persoană. Pentru ceilalți membri ai familiei găsesc timp, dar pentru ele nu.

Le deplîng pe aceste femei, dar mă și revolt: de ce se resemnează atît de ușor? E greu, foarte greu, neînchipuit de greu — de acord. Dar dacă vrem neapărat, ceva tot se poate face. În de-

finitiv, avem obligații și față de noi insene.

Am cunoscut o fată foarte nostimă și cochetă. După ce s-a măritat, am pierdut-o din vedere. Cînd ne-am reîntîlnit, dacă nu m-ar fi oprit ea, aș fi trecut liniștită pe lingă doamna revărsată, cu părul prins neglijent la spate, în care era greu să o identifici pe Tania cea cochetă de altă dată.

Cum se poate, draga mea — am certat-o eu — de ce te-ai neglijat așa?

Drept răspuns am auzit ceea ce se spune de obicei în astfel de împrejurări: soț, copii, serviciu...

Totul era foarte adevărat, dar la fel de adevărat era că în Tania din fața mea nu se mai simțea nici urmă din cochetăria și dorința ei de a plăcea de altă dată. De ce? Pentru că se măritase și își împlinise destinul de femeie?

Greșită teorie! Soții noștri au și ei dreptul să ne vadă îngrijite, dar, mai presus de orice, trebuie să o facem pentru noi. Nu trebuie să obosim în strădania de a fi frumoase — pentru feminitatea noastră, pentru dispoziția și moralul nostru, pentru aspectul nostru.

Liudmila Alexandrova

SPORT

Amorul unui fotbalist

Nimeni nu-i mulțumit de fotbal. Toți — și peste tot — îi critică pe jucători, echipele, campionatele, situația jocului la scara țării, a continentului, a planetei... Pînă și în Anglia, care păstrează într-un seif „Zetla de aur”, chiar a doua zi după sărbătorirea victoriei un ziar se întreba: „Asemenea campioni a visat omenirea?”

Există totuși și momente de mulțumire. Cum s-a întîmplat anul trecut, la încheierea campionatului Uniunii Sovietice, cînd ziaristii sportivi au fost unanim satisfăcuți de jocul lui Eduard Strelțov și l-au declarat cel mai bun fotbalist al anului. Specialiștii s-au aso-

Atacă Strelțov

ciat și ei acestei opinii; chiar și Konstantin Beskov, antrenorul echipei „Dinamo” — Moscova. Am spus chiar și dintr-un singur motiv, Beskov fiind de o onestitate și o obiectivitate care îl fac foarte stimat: echipa „Dinamo” avea și ea un candidat la acest titlu, pe Igor Cislenco.

Cel mai bun fotbalist sovietic al anului 1967 a avut un destin dramatic. La 18 ani, Eduard Strelțov era o „vedetă”, un jucător cu o gândire tactică matură, servit de o tehnică fin cizelată, care în tripletă cu Valentin Ivanov și Serghei Salnikov avea șarcina să finalizeze. Dar în plină glorie, un accident l-a despărțit pentru multă vreme de sportul iubit. A revenit pe stadion în 1965 și reîntrarea lui, intii în echipa „Torpedo”, apoi și în reprezentativa Uniunii Sovietice, a înviat sensibil jocul respectivelor formații. Ortunde evoluează, Strelțov e păzit cu strășnicie și trebuie să risipească multă energie și virtuozitate ca să răzbată pînă la poarta adversă.

Eduard Strelțov este dintre aceia care fac fotbalul frumos, care îl joacă cu pasiune, cu totală dăruire de sine. Rugat recent să-și expună cîteva opinii despre fotbal, a răspuns: „Mă tem că ar suna ca o declarație de dragoste!”

Din opiniile formulate am reținut cîteva, care îl explică foarte bine ca jucător și ca om:

Frumusețea fotbalului, eu o înțeleg așa. Sîntem unsprezece oameni. Discuțăm între noi în limbajul paselor. Pasele ne leagă. Poți dribla frumos, poți șuta frumos, poți sări frumos. Poți chiar alerga frumos. Poți și trebuie. Dar esențial e pasa. Ea trebuie să fie frumoasă, adică precisă și oportună, trebuie să fie inteligentă, adică surprinzătoare, bine plasată, „șireată”. Dacă ar fi după mine, eu aș lua în considerare pasele bune, nu golurile. Glumesc, evident, dar dacă s-ar putea le-aș lua totuși în considerare și pe ele. De altfel, și dintre goluri le prefer pe cele colective, nu pe cele individuale (Strelțov a marcat multe goluri individuale, de toată frumusețea, dar a și creat cel puțin la fel de multe ocazii favorabile, pe care le-au fructificat alți coechipieri).

Admir fotbalul brazilian, admir tehnica jucătorilor, îl admir pe Pele care-l capabil să dribleză trei-patru adversari dar se străduiește și să dea o pasă bună. Da, admir fotbalul brazilian, însă îl prefer pe cel englez. Îndrăzneț, puternic, hotărît. Frumusețea lui constă în simplitate. Îmi place cum atacă englezii mingea. Mingea, nu jucătorul. Atacurile lor sînt inteligente și logice. Joacă bărbătește, dar își respectă ad-